

การปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย
เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน
รองรับประชาคมอาเซียน

โดย

นายบุญส่ง จำปาโพธิ์
ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2557-2558

บทคัดย่อ

เรื่อง การปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน
รองรับประชาคมอาเซียน

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย นายบุญส่ง จำปาโพธิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

การวิจัยเรื่อง การปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายและกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา และเพื่อกำหนดแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรับประชาคมอาเซียน มีขอบเขตของการวิจัยตามกรอบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษา ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษาและด้านการบริหารและเครือข่ายอาชีวศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีและข้อมูลปฐมภูมิ การสังเคราะห์บทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษาและการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียนมีคุณลักษณะตามกรอบสมรรถนะวิชาชีพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะวิชาชีพ ด้านทักษะภาษาและการสื่อสาร ด้านทักษะการวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยีและด้านทักษะชีวิต ส่วนการปรับบทบาทอาชีวศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนตามกรอบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ การปรับระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ การปรับระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาโดยพัฒนาศักยภาพของครูอาชีวศึกษาให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศได้ การปรับหลักสูตรการเรียนการสอนและประเมินผลตามสภาพจริง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ และคุณวุฒิวิชาชีพอาเซียน การส่งเสริมและสนับสนุนสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีอาชีวศึกษาและการพัฒนาการบริหารจัดการและเครือข่ายอาชีวศึกษา ข้อเสนอแนะการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทยให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษาและประชาชนให้มีทักษะอาชีพที่เหมาะสม การจัดการอาชีวศึกษาให้เป็นมาตรฐานสากล การสร้างความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษา การปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการ การปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารอาชีวศึกษา

คำนำ

ประชาคมอาเซียนกำหนดเป้าหมายไว้ว่า ปี พ.ศ.2558 จะก้าวไปสู่ภูมิภาคที่เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวที่สมบูรณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทรัพยากรการผลิตระหว่างกันได้ อย่างเสรี ในการนี้ อาเซียนจึงมีนโยบายดำเนินการเปิดตลาดระหว่างกัน รวมถึงการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมในวิชาชีพต่าง ๆ และสนับสนุนการลงทุนร่วมกันภายใต้กฎระเบียบและขั้นตอนการลงทุนที่มีความโปร่งใส ดังนั้น ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามแผนดังกล่าว ทั้งในด้านการเปิดตลาดสินค้า การเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยการดำเนินงานจะเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานภายในประเทศ รวมถึงการแก้ไขกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวของอาเซียน

(นายบุญส่ง จำปาโพธิ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
คำจำกัดความ	8
บทที่ 2 นโยบายและกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา	11
นโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ระยะ 15 ปี (พ.ศ.2555-2569)	11
ภารกิจและอำนาจหน้าที่การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา	18
การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน	19
กรอบความคิดของการวิจัย	24
บทที่ 3 บทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน	26
สถานการณ์ปัจจุบันของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา	26
สภาพของปัญหาของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา	34
การวิเคราะห์และสรุปปัญหาการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
การปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทยสู่การผลิต	
และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน	42
กรอบการกำหนดข้อเสนอ	42
ข้อเสนอแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย	43
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	51
สรุป	51
ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	65
ผนวก ก	
ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับสูงและผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ	
แนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย	
เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน	66
ผนวก ข	
ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้เสียในการประชุมกลุ่ม (Focus Group)	
เกี่ยวกับแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย	
เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนองรับประชาคมอาเซียน	68
ประวัติย่อผู้วิจัย	70

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
2-1	ข้อกำหนดการเปิดสอนภาษาอังกฤษด้านอาชีวศึกษา	21
2-2	ผลการดำเนินงานและเป้าหมายในระยะ 3 ปี (พ.ศ.2555-2557 และ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2558-2562)	22
3-1	การวิเคราะห์ในเชิง Outside – In โดยใช้เครื่องมือ PESTLE	39

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่	
2-1 กรอบแนวคิดในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและ พัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน	25

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nation) หรือ ASEAN ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 มีสมาชิกผู้ก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย โดยได้ร่วมจัดทำปฏิญญากรุงเทพฯขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร ในเวลาต่อมาได้มีประเทศอื่นเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่าและกัมพูชาตามลำดับ ทำให้ปัจจุบันประชาคมอาเซียนมีสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ โดยมีคำขวัญร่วมกันว่า **วิสัยทัศน์เดียว อัตลักษณ์เดียว ประชาคมเดียว** (One Vision, One Identity, One Community) มีกฎบัตรอาเซียนเป็นธรรมนูญปกครองกลุ่มอาเซียนให้เป็นหนึ่งเดียวกันสนับสนุนความร่วมมือ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน (ASEAN Political – Security Community : APSC) วัตถุประสงค์ที่จะให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แก้ไขปัญหาภายในภูมิภาคโดยสันติวิธี และยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้าน รวมทั้งการต่อต้านการก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติและการขจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ริเริ่มกลไกใหม่ ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคงและกำหนดรูปแบบใหม่สำหรับความร่วมมือ การส่งเสริมให้บรรลุความเจริญร่วมกันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. ประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) มีการเน้นมุ่งพัฒนาให้เป็นตลาดร่วม (Single Market) และเป็นฐานการผลิตอันเดียวกัน (Single Production Base) มีการไหลเวียนของสินค้า บริการ การลงทุนและแรงงานฝีมือทั่วทั้งภูมิภาคของประชาคมอาเซียนมีเงินทุนไหลเวียนโดยเสรีและมีสถานะทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจในหมู่สมาชิกประชาคมที่เท่าเทียมกันรวมทั้งเสริมสร้างเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพด้านการเงิน มีความสามารถในการแข่งขันสูง มุ่งสร้างความเท่าเทียมในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศอาเซียนและการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาเซียนเข้ากับประชาคมโลกขนาดของตลาดอาเซียน

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน (ASEAN Socio – Cultural Community : ASCC) มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ร่วมกันในสังคมที่เอื้ออาทร ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการพัฒนาในทุกด้านและมีความมั่นคงทางสังคม (Social security) มุ่งไปที่การทำให้เห็นความสำคัญของประชากรในอาเซียน และเป็นสัมพันธภาพระหว่าง ประชากรของชาติหนึ่งไปสู่อุประชากรของอีกชาติหนึ่ง แลกเปลี่ยนใกล้ชิดระหว่างบุคลากร ด้านการศึกษา สถาบันต่าง ๆ และภาคธุรกิจเอกชนในประเทศสมาชิก (สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา, 2554)

ประชาคมอาเซียนกำหนดเป้าหมายไว้ว่า ปี พ.ศ.2558 จะก้าวไปสู่ภูมิภาคที่เป็นตลาดและ ฐานการผลิตเดียวที่สมบูรณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทรัพยากรการผลิตระหว่างกันได้อย่างเสรี เช่น การเคลื่อนย้ายสินค้า การค้าภาคบริการและการลงทุน อาเซียนมุ่งหน้าดำเนินการเปิดตลาด ระหว่างกันรวมถึงการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมในวิชาชีพต่าง ๆ และสนับสนุนการลงทุน ร่วมกันภายใต้กฎระเบียบและขั้นตอนการลงทุนที่มีความโปร่งใส ดังนั้นประเทศไทยในฐานะ ประเทศสมาชิกจึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามแผนดังกล่าวทั้งในด้านการเปิดตลาดสินค้า การเปิด ตลาดการค้าบริการและการลงทุนให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงความร่วมมือในด้าน เศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินงานจะเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานภายในประเทศ รวมถึงการแก้ไข กฎหมายภายในที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวของอาเซียน (กรมอาเซียน, 2554 : 48) นอกจากนี้ ยังมีการเตรียมความพร้อมด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ และสังคมอีกหลาย ประการ เพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และอำนาจต่อรองทางด้านเศรษฐกิจของประชาคมอาเซียนและประเทศสมาชิกในเวทีโลก หนึ่งใน ทรัพยากรเศรษฐกิจที่สำคัญที่จะเปิดโอกาสให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศสมาชิก ในอาเซียนอย่างเสรี คือ กำลังคนอาชีวศึกษา ซึ่งทุกคนที่เข้าศึกษาด้านอาชีวศึกษาจะต้องเผชิญกับ ทั้งโอกาสและการแข่งขันทางแรงงานในตลาดแรงงานของประชาคมอาเซียน ผู้ที่มีความสามารถ ทางภาษา ทักษะทางเทคโนโลยีและมีทักษะวิชาชีพสูงจะมีโอกาสมากกว่า (สำนักงานส่งเสริมสังคม แห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2553)

จากคำกล่าววนโยบายของคณะรัฐมนตรี โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ในวันที่ 12 กันยายน 2558 โดยนโยบาย การศึกษา ได้กำหนดไว้ในข้อที่ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและการรับรู้ ให้องค์กรภาคประชาชน สังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป มีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และทั้งถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ ส่งเสริมอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน เพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะ โดยเฉพาะใน

ท้องถิ่นที่มีความต้องการแรงงาน พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน และวัฒนธรรมสากล เพื่อเตรียมเข้าสู่เสาหลักวัฒนธรรมของประชาคมอาเซียน และเพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557,1) และยังได้กล่าวปาฐกถาในการประชุม การพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2557 ซึ่งจัดโดยคณะกรรมการพัฒนาคน เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ไว้ว่า การศึกษาต้องเตรียมคนให้พร้อมกับการเป็นประชาคมอาเซียน และการแข่งขันในเศรษฐกิจโลก และการศึกษาเพื่อการมีงานทำ มีอาชีพที่สุจริต โดยจัดการศึกษาให้มีความสมดุลระหว่างการศึกษาเพื่อวิชาการ การศึกษาเพื่ออาชีพ และการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ภูมิคุ้มกันทางสังคม ทั้งนี้ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ทักษะฝีมือ และภาษาของกำลังแรงงานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557:2)

จากนโยบายดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดเป็นนโยบายเฉพาะในส่วนของการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 และการดำรงความต่อเนื่องภายหลังจากก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นเป้าหมายประกอบด้วย

1. โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558
2. มีกิจกรรมการเรียนรู้ ของความสัมพันธ์ และพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษา และการแลกเปลี่ยนทางการศึกษากับประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่อง
3. สามารถพัฒนาและเสริมทักษะด้านภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศสมาชิกอาเซียน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายในลักษณะพหุสังคมวัฒนธรรม และให้ความเคารพในอุดมการณ์ ความเชื่อบนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

ให้กับนักเรียนนักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทุกระดับให้เก็บผลอย่างเป็นรูปธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 : 2)

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ดำเนินการและกำกับติดตามการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี ตามความต้องการของตลาดแรงงาน จึงได้เร่งรัดกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล โดยการจัดการเรียนการสอนและฝึกอบรมเพื่อผลิตกำลังคนด้าน

อาชีวศึกษาให้มีปริมาณเพียงพอ มีขีดความสามารถที่ได้มาตรฐาน มีคุณธรรม วินัย เจตคติ บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ร่วมมือกับภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ ทั้งในและต่างประเทศ ในการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สอดคล้องตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนรวมทั้งเร่งรัดการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพและการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครบทุกสาขาอาชีพรับรองสมรรถนะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2554) การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของไทย จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นเพื่อผลักดันการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาก้าว ารองรับประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้กำหนดแผนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีพันธกิจหลักไว้ดังนี้

1. พัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในทุกระดับ ด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
 2. พัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือ การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษานานาชาติในระดับอาเซียนและภูมิภาค
 3. จัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้มีสมรรถนะตรงตามสาขาวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการ และเป็นไปตามมาตรฐานของอาเซียน
 4. ส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านศาสนา ศิลปะ และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในอาเซียน
- ผู้วิจัยในฐานะผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน จึงเห็นว่าเป็นภารกิจเร่งด่วนที่จะต้องผลักดันให้บรรลุผลสำเร็จ หากขาดความพร้อมในการบริหารจัดการที่ดีแล้ว จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ที่อาจไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะของกำลังคนที่พึงประสงค์ในการรองรับประชาคมอาเซียน จะเกิดผลเสียหายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม กำลังคนอาชีวศึกษาของไทยจะเสียโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานอาเซียนและเกิดผลกระทบด้านลบต่อความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ แต่หากมีการเตรียมความพร้อมอย่างสมบูรณ์แล้ว ก็จะเป็นโอกาสของกำลังคนอาชีวศึกษาไทยที่จะไปแข่งขันเข้าทำงานในประเทศอื่นได้และสร้างโอกาสในการก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ จะเกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของไทย ผู้วิจัยจึงมีความต้องการและสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน และบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน โดยจะได้ศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันและปัญหาแล้วกำหนดเป็นคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน และ บทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา ปรัชญา หลักการ นโยบาย และกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์บทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนา กำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน
3. เพื่อกำหนดบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. มิติด้านองค์กร ดำเนินการวิจัยในพื้นที่และผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย
 - 1.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.2 หน่วยงานที่ร่วมมือและมีภารกิจเกี่ยวข้องการจัดการอาชีวศึกษา
 - 1.3 ผู้บริหารระดับสูงและผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 1.4 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของประกอบด้วย ครูและบุคลากร นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการและชุมชนท้องถิ่น
2. มิติด้านเวลาการวิจัย เป็นการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ในระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2557 – กันยายน 2558
3. มิติด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาและกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะวิชาชีพ 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) ประกอบด้วย
 - 3.1 ด้านทักษะวิชาชีพ
 - 3.2 ด้านทักษะภาษาและการสื่อสาร
 - 3.3 ด้านทักษะการวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยี
 - 3.4 ด้านทักษะชีวิต

4. **มิติด้านกระบวนการ** เป็นการศึกษาและกำหนดบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ตามกรอบการปฏิรูปการบริหารจัดการอาชีวศึกษา 5 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) ประกอบด้วย

- 4.1 ด้านนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา
- 4.2 ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
- 4.3 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอาชีวศึกษา
- 4.4 ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษา
- 4.5 ด้านการบริหารจัดการและเครือข่ายอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เกี่ยวกับการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งกำหนดกรอบวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ

1.1 เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการ การรวมกลุ่มในบริบททั่วไป และการดำเนินการภายใต้การรวมกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยปฏิญญาประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมและปฏิญญาประชาคมอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1.2 เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางดำเนินงาน ในการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน

1.3. เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน

1.4 เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน

2. ข้อมูลปฐมภูมิ

2.1 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารระดับสูง ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษา เพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน

2.2 ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมการประชุมสัมมนา การฝึกอบรมและเป็นกรรมการร่วมกับผู้บริหารระดับสูงและผู้ทรงคุณวุฒิ ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการอาชีวศึกษา และการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ของหน่วยงานต่างๆ ที่จัดขึ้น

2.3 ผู้วิจัยสังเคราะห์ร่างสรุปตามประเด็นการศึกษา จากการสัมภาษณ์ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมสัมมนา การฝึกอบรมและเป็นกรรมการร่วมกับผู้บริหารระดับสูงและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเตรียมนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสังเคราะห์สรุป (Focus group)

2.4 ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ครั้งที่ 1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์แล้วสังเคราะห์สรุป (Focus group) สภาพปัญหาและแนวทางดำเนินการในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พร้อมทั้งอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะแต่ละประเด็นการศึกษา

2.5 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 1 ตามข้อเสนอแนะ แล้วสังเคราะห์ร่างสรุปตามประเด็นการศึกษาเพื่อเตรียมนำเสนอที่ประชุม ในครั้งที่ 2

2.6 ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ครั้งที่ 2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์แล้วสังเคราะห์สรุป (Focus group) สภาพปัญหาและแนวทางดำเนินการในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พร้อมทั้งอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะแต่ละประเด็นการศึกษาอีกครั้ง

2.7 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 2 ตามข้อเสนอแนะ แล้วสังเคราะห์ร่างสรุปตามประเด็นการศึกษาเพื่อเตรียมนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง ในครั้งที่ 3

2.8 นำร่างที่ได้แก้ไขแล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้ตรวจสอบเป็นครั้งที่ 3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์แล้วสังเคราะห์สรุป (Focus group) เป็นการยืนยันอีกครั้ง

2.9 ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไข เป็นครั้งที่ 3 ตามข้อเสนอแนะแล้วสรุปได้ดังนี้

2.9.1 สรุปตามประเด็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ตามสมรรถนะวิชาชีพ 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา, 2556) ประกอบด้วย

2.9.1.1 ด้านทักษะวิชาชีพ

2.9.1.2 ด้านทักษะภาษาและการสื่อสาร

2.9.1.3 ด้านทักษะการวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยี

2.9.1.4 ด้านทักษะชีวิต

2.9.2 สรุปตามกรอบการปฏิรูปการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ๕ ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) ประกอบด้วย

- 2.9.2.1 ด้านนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา
- 2.9.2.2 ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
- 2.9.2.3 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอาชีวศึกษา
- 2.9.2.4 ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษา
- 2.9.2.5 ด้านการบริหารจัดการและเครือข่ายอาชีวศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้รับทราบถึงแนวทางความร่วมมือของกลุ่มประชาคมอาเซียน ในด้านนโยบาย แนวทางความร่วมมือและมาตรการในการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนากำลังคนก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแนวทางในการเตรียมความพร้อมของไทยในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการผลิตและพัฒนาากำลังคนก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
3. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแนวปฏิบัติและข้อเสนอแนะการเตรียมความพร้อม ในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนาากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน

คำจำกัดความ

การปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษา	หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขกระบวนการบริหาร การจัดการเรียนการสอน การจัดการกิจกรรมและการปฏิบัติงานของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
---------------------------------------	--

กำลังคนอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์	หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาจากการเรียนการสอน ระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะ ในสาขาวิชาที่สนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและภูมิภาคอาเซียน
การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา	หมายถึง การจัดการเรียนการสอนทุกระดับ ทั้งในระบบ นอกกระบบและการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีเพื่อสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและเพื่อพัฒนาอาชีพของประชาชนหรือพัฒนาบุคลากรประจำการของสถานประกอบการสนองทั้งในประเทศและภูมิภาคอาเซียน
สถานศึกษาอาชีวศึกษา	หมายถึง สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้ง ระดับ ปวช. ระดับ ปวส. ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ และหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะ ในสาขาวิชาที่หลากหลาย เพื่อสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและภูมิภาคอาเซียน ซึ่งในการศึกษารั้งนี้ หมายถึง เฉพาะวิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา เท่านั้น
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	หมายถึง องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย วางแผน ดำเนินการและกำกับติดตามการจัดอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพของประเทศ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาระดับ กึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี สนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศ

และภูมิภาคอาเซียน โดยให้มีความรู้ความ
สามารถในทางปฏิบัติ มีสมรรถนะจน
สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

บทที่ 2

นโยบาย และกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา

นโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2555 - 2569)

นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา มีความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ ทั้งในด้านสารสนเทศสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับโลก ระดับภูมิภาคระดับประเทศ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด ให้มีความสำคัญกับครูและผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเพิ่มพูนขีดความสามารถของครูในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ยกย่องคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการ โดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน เตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของ การตั้งรับและเชิงรุกได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล ในการนี้ ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนา ประกอบด้วย 4 นโยบาย 10 ยุทธศาสตร์ 28 กลยุทธ์ และ โครงการ 93 โครงการ ประกอบด้วย

1. นโยบายที่ 1 มุ่งสร้างและผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

เป้าหมาย : ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาภายใต้ บริบทความร่วมมือกับสถานประกอบการให้ ได้ ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและฝึกอบรมวิชาชีพกำลังคนอาชีวศึกษาที่อยู่นอกระบบให้เพิ่มขึ้น

1.1 ยุทธศาสตร์ ที่ 1 มุ่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียนให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและระดับสากล ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

1.1.1 กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนให้ มี สมรรถนะ ได้ มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคมทั้งในประเทศ ภูมิภาค อาเซียน และระดับสากล โดยมีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการศึกษาความต้องการการผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งปริมาณและคุณภาพภายในประเทศ ระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับกลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มอาชีพ

โครงการศึกษาความต้องการการผลิตและพัฒนากำลังคน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ตามกรอบความร่วมมือกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสากล โครงการศึกษาเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางของประเทศไทย ระยะ 15 ปี (ปีการศึกษา 2555 – 2569) ระยะที่ 1 2555 - 2561 (60:40) และระยะที่ 2 2562 - 2569 (70:30)

1.1.2 กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาระบบการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาระบบทวิภาคี มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการแลกเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและสถานประกอบการในกลุ่มจังหวัด โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและระดับสากลและโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาอาชีวศึกษาระหว่างประเทศ

1.1.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุน และเร่งรัดการจัดการอาชีวศึกษาด้านความร่วมมือ ผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิ ภาคี และการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน มีโครงการสำคัญ ได้แก่โครงการพัฒนาหลักสูตรทวิภาคี ให้ สอดคล้องกับขนาดและความสามารถของสถานประกอบการ โดยเฉพาะ SME ภายใต้วีความร่วมมือกับสถานประกอบการ โครงการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาระดับจังหวัด และโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการฝึกงานและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.1.4 กลยุทธ์ ที่ 4 ปรับภาพลักษณ์ ทัศนคติและสร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อการเรียนสายอาชีพด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพให้กับนักเรียน กลุ่มผู้ประกอบการและชุมชน มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการส่งเสริมให้ มีการสร้างรายได้ ระหว่างเรียนเพื่อเพิ่มประสบการณ์ของผู้เรียนและลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง โครงการพัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพเชิงรุก เพื่อให้สามารถเข้าถึงพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โครงการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ภาพลักษณ์ เชิงคุณภาพไปยังกลุ่มเป้าหมายให้เห็นความสำคัญของการเรียนอาชีวศึกษาที่จะสร้างให้เกิด “การศึกษาเพื่ออาชีพ คือ ดวงประทีปส่องชีวิต ช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจเพื่อชีวิตที่มั่นคง” โครงการสร้างภาพยนตร์ เพื่อประชาสัมพันธ์ และปรับภาพลักษณ์ เกี่ยวกับวิถี ชีวิตชาวอาชีวศึกษาเชิงสร้างสรรค์ โครงการส่งเสริมคนดีศรีอาชีวะ โครงการเยาวชนอาชีวะสัมพันธ์ ร่วมสร้างสรรค์สังคม และโครงการอาชีวะอาสาเพื่อพัฒนาสังคม

1.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษาให้กับกลุ่มผู้นอกระบบ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้

1.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ผู้อยู่นอกระบบการศึกษา ให้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และยกระดับรายได้ ของชุมชน และโครงการฝึกอาชีพระยะสั้นตามความต้องการของตลาดแรงงาน

1.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือพัฒนาการจัดอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพตลอดชีวิตให้ แก่ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการและผู้อยู่นอกระบบ มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการเทียบโอนประสบการณ์ในการทำงานเพื่อให้นักวุฒิทางการศึกษา โครงการอบรมฝึกอาชีพร่วมกับหน่วยงานตามโครงการพระราชดำริ โครงการฝึกอาชีพร่วมกับ ผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายยุทธศาสตร์ และโครงการฝึกอาชีพให้กับผู้พิการ ผู้สูงอายุและ ผู้ด้อยโอกาส

1.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนอบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาต่อยอด อาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการ ฝึกอบรมฝีมือแรงงานเพื่อสร้างหรือเปลี่ยนอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และ โครงการอบรมยกระดับฝีมือแรงงานหลังเข้าสู่ตลาดแรงงาน

1.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบการประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิ วิชาชีพ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

1.3.1 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรให้มี ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นไปตาม สมรรถนะของกรอบคุณวุฒิวิชาชีพมีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการศึกษารูปแบบการพัฒนา หลักสูตรเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ และ โครงการ พัฒนาคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ให้ ตรงกับสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิ วิชาชีพ

1.3.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพตรงตามคุณวุฒิ วิชาชีพ มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพโดยความร่วมมือ ของสถานประกอบการ และโครงการฝึกอบรมพัฒนาคณะกรรมการผู้ประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

1.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างระบบการจูงใจให้เกิดการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ อาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

1.4.1 กลยุทธ์ที่ 1 ปรับระบบกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาต่ออาชีวศึกษา มีโครงการสำคัญ ได้แก่โครงการพัฒนาหลักเกณฑ์ เพื่อให้กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาจัดสรรเงินกู้ยืม ให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา 100% ในสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน และโครงการสนับสนุนด้าน ทุนการศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พักและแหล่งรองรับงาน

1.4.2 กลยุทธ์ที่ 2 จัดหาแหล่งเงินสนับสนุนทุนการศึกษาให้ผู้ ที่สนใจและคน เก่งได้ศึกษาในระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ มีโครงการ สำคัญ ได้แก่ โครงการจัดหาแหล่งเงินทุนการศึกษาจากภายนอกสถานศึกษา โครงการจัดหาแหล่ง เงินทุนการศึกษาในสถานศึกษา และโครงการสนับสนุนเครื่องมือประจำตัวพื้นฐานตามวิชาชีพ

1.4.3 กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพอิสระหลัง จบการศึกษา สร้างความมั่นคงในชีวิต มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการแนะแนวเส้นทาง ความก้าวหน้าเพื่อการประกอบอาชีพ (Career Path) โครงการกองทุนตั้งตัวอาชีวศึกษา และ โครงการแก้แค้น้อย

1.4.4 กลยุทธ์ที่ 4 มาตรการทางด้านภาษีอากรเพื่อการจูงใจให้สถาน ประกอบการให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา มีโครงการสำคัญ ได้แก่โครงการศึกษาการ สร้างแรงจูงใจ ทางด้านมาตรการภาษี อากรให้แก่ภาคเอกชน/สถานประกอบการในการร่วมจัดการ อาชีวศึกษา

2. นโยบายที่ 2 พัฒนาปริมาณและคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

2.1 เป้าหมาย :

2.1.1 มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา พอเพียงต่อการจัดการศึกษาระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยี หรือสาย ปฏิบัติ การและการฝึกอบรมวิชาชีพ

2.1.2 พัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้ มีคุณภาพและได้ รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ

2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างเสริมปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ดังนี้

2.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 การสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา จากภาครัฐ มีโครงการสำคัญ ได้แก่โครงการขออัตรากำลังข้าราชการ พนักงานราชการให้พอเพียง โครงการขอรับงบประมาณค่าจ้างชั่วคราวครูและเจ้าหน้าที่ และโครงการครูทายาทครูวิชาชีพ (ขอทุนการศึกษาและอัตรารับบรรจุแต่งตั้งครูวิชาชีพพันธุ์ใหม่ให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับ ปวช.,ปวส., และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ)

2.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 การสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาจาก ภาคเอกชนและชุมชนมีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการเชิญครูเกษียณอายุราชการเป็นครูพิเศษ

อาจารย์พิเศษ โครงการสร้างระบบเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการเป็นครูพิเศษ อาจารย์พิเศษ และโครงการครูพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมสมรรถนะและประสบการณ์เพื่อคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ดังนี้

2.3.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการรัฐจัดทุนการศึกษาต่อปริญญาโทและปริญญาเอกทั้งในประเทศและต่างประเทศในสาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โครงการรัฐจัดทุนการฝึกอบรมเทคโนโลยีใหม่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในสาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โครงการกำหนดมาตรการให้ ครู วิชาชีพ ได้มีการพัฒนาสมรรถนะและประสบการณ์ ด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โครงการกำหนดมาตรการให้มีการนำผลสัมฤทธิ์ ที่เกิดต่อผู้เรียน ไปใช้ ในการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ค่าตอบแทน การขอมิและเลื่อนวิทยฐานะ และ โครงการจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ในสถาบันการอาชีวศึกษา

2.3.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรอาชีวศึกษา มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการจัดตั้งสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรอาชีวศึกษา (ทำหน้าที่พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน) โครงการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา โครงการพัฒนาขีดความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอน โครงการพัฒนาขีดความสามารถของศึกษานิเทศก์ในการนิเทศ โครงการพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษา โครงการพัฒนาขีดความสามารถด้านภาษาอังกฤษ โครงการพัฒนาครูในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน โครงการพัฒนาศักยภาพในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และ โครงการส่งเสริม สนับสนุนให้ ครูจัดทำตำรา เอกสารที่ใช้ในการเรียนการสอน

2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างโอกาสและความร่วมมือในการสร้างเสริมคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ดังนี้

2.4.1 กลยุทธ์ที่ 1 สร้างโอกาสและความร่วมมือกับภาครัฐ มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการปรับบทบาทหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้รับผิดชอบสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและของเอกชน โครงการร่วมกับคุรุสภากำหนดมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพด้านอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ (กำหนดมาตรฐานในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูวิชาชีพใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ด้านอาชีวศึกษา) โครงการร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ.กำหนดมาตรฐานตำแหน่ง

มาตรฐานวิทยฐานะสำหรับครูวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาและศึกษานิเทศก์ด้านอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ โครงการร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ.และกระทรวงการคลังกำหนดมาตรฐานชั่วโมงการสอนขั้นต่ำและขั้นสูงของครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งครูวิชาสามัญและครูวิชาชีพ และโครงการร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ.ปรับปรุง กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการบรรจุแต่งตั้ง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ด้านวิชาชีพเป็นครูวิชาชีพและคณาจารย์ โดยกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าตอบแทนตามความรู้ ความสามารถและประสบการณ์

2.4.2 กลยุทธ์ที่ 2 สร้างโอกาสและความร่วมมือกับภาคเอกชนและชุมชน มีโครงการสำคัญ ได้แก่โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โครงการกำหนดหลักเกณฑ์ ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกใบรับรองการเป็นครู ฝึกในสถานประกอบการ โครงการความร่วมมือด้านวิชาการกับภาคเอกชน โดยใช้มาตรการด้านภาษีอากรเป็นแรงจูงใจ โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ภูมิปัญญาระหว่างภาคเอกชน ชุมชน และสถานศึกษา โครงการพัฒนาความยั่งยืนของภูมิปัญญาท้องถิ่น และโครงการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งประดิษฐ์ชุมชนสู่อุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์

3. นโยบายที่ 3 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่

3.1 เป้าหมาย : สถานศึกษาของอาชีวศึกษามีมาตรฐานในด้านการจัดการเรียนการสอน ในระดับ ปวช.,ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ และเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ

3.2 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกกระดับมาตรฐานสถานศึกษาของอาชีวศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับปวช.,ปวส.และปริญญาตรี สายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการและเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ วิชาชีพและฝึกอบรมวิชาชีพของชุมชน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ดังนี้

3.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างและเครือข่ายการเรียนรู้ มีโครงการสำคัญ ได้แก่โครงการส่งเสริมความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและใช้ทรัพยากรร่วมกัน และโครงการส่งเสริมความร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายภายใต้ ข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการจัดการบริหาร มีโครงการสำคัญ ได้แก่โครงการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมีธรรมาภิบาลโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศหรือการบริหารจัดการ โครงการพัฒนา

ระบบการประกันคุณภาพภายในให้เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายนอก และโครงการพัฒนา ศูนย์วิทยบริการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย

3.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 ร่วมมือกับสถานประกอบการในการเปิดสอนระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับปวช.,ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

3.2.4 กลยุทธ์ที่ 4 เร่งรัดการจัดเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โครงการจัดหาแหล่งสนับสนุนจากต่างประเทศ โครงการพัฒนาและเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

3.2.5 กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานักวิจัยและนวัตกรรมอาชีวศึกษาภายใต้ความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชน มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการด้านการวิจัย และโครงการผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการของสถานประกอบการและชุมชน

3.3 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้

3.3.1 กลยุทธ์ที่ 1 เจรจาแสวงหาความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีโครงการสำคัญโครงการศึกษาดูงานสถานประกอบการและสถานศึกษา ทั้งภายในและต่างประเทศ โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บุคลากรระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา ทั้งภายในและต่างประเทศ โครงการแลกเปลี่ยนนักวิจัยระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา ทั้งภายในและต่างประเทศ โครงการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษา ทั้งภายในและต่างประเทศ และ โครงการให้ทุนสัมมนาวิชาการ ประชุมวิชาการ

4. นโยบายที่ ๔ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

4.1 เป้าหมาย : ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามี ทักษะการบริหารอย่างมีคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วม

4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้

4.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้บริหารมีโครงการสำคัญ ได้แก่โครงการพัฒนาผู้บริหารโดยฝึกประสบการณ์จริง (On the Job Training) โครงการฝึกอบรมวิชาการด้านการบริหารสถานศึกษา และโครงการฝึกอบรม ICT เพื่อการบริหาร

4.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรม องค์ความรู้ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการ มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการจัดการระบบคลังข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาอาชีวศึกษา

4.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการศึกษา มีโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวตามประเภทสาขาวิชา โครงการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร และโครงการการวิเคราะห์งบประมาณการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์

ภารกิจและอำนาจหน้าที่การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา

เนื่องจากมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติว่าการแบ่งส่วนราชการภายในส่วนราชการในส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ออกเป็นกฎกระทรวงและให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในกฎกระทรวงด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติดังกล่าว สมควรแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. จัดทำข้อเสนอแนวนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ
2. ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
3. กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดงบประมาณและสนับสนุนทรัพยากร
4. พัฒนาครูและบุคลากรการอาชีวศึกษา
5. ส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นและสถานประกอบการ
6. ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการจัดการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ

7. ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและดำเนินการตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษามอบหมาย

8. ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

โดยให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักอำนวยการ สำนักความร่วมมือ สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ และสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา

จึงสรุปได้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับ ฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ที่จะต้องพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในทุกกระดับ ให้มีสมรรถนะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นพลเมืองอาเซียน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ เรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน และภูมิภาคอื่นๆ จัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและภูมิภาค และผู้สำเร็จการศึกษาได้รับรองมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของประชาคมอาเซียนและมีโครงการวิจัย นวัตกรรมและคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ ร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษานานาชาติ

การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีความพร้อมทั้งด้านทักษะทางภาษา และวิชาชีพ รวมไปถึงความรู้ด้านต่างประเทศ ข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้องในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาให้เทียบเคียงมาตรฐานอาเซียน ในทุกกลุ่มอาชีพ และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและสร้างเครือข่ายด้านอาชีวศึกษากับประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้า โดยมีกิจกรรมที่ใช้ในการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาทักษะในการสื่อสารและการพัฒนาภาษาอาเซียน (ASEAN Communication and Language Development) ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาภาคภาษาอังกฤษ English Program และ Mini English Program และการพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารโดยความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้าอื่น

2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้าอื่น ในการพัฒนาทักษะทางภาษา การจัดการเรียนการสอนคู่ขนาน การแลกเปลี่ยนและฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ และการยอมรับคุณภาพการศึกษาร่วมกัน

3. การยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาให้เทียบเคียงมาตรฐานของอาเซียน ในทุกกลุ่มอาชีพ

1. เป้าหมายของกิจกรรม

เพื่อเตรียมความพร้อมในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ มาตรฐานอาเซียน และมาตรฐานสากล โดยยกระดับและพัฒนาทักษะด้านการใช้ภาษาเพื่อการ สื่อสารของครู นักเรียน และบุคลากรอาชีวศึกษา การมีทักษะที่จำเป็นของศตวรรษที่ 21 รวมไปถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษานานาชาติ ในระดับอาเซียนและ ภูมิภาคต่างๆของโลก โดยมีเป้าหมายดังนี้

1.1 นักเรียน นักศึกษามีทักษะการสื่อสาร ได้แก่ การฟัง การพูด ตามระดับของ การศึกษา และนำไปสู่การอ่าน และการเขียนก่อนจบการศึกษา และมีการวัดระดับสมรรถนะการใช้ ภาษาของนักเรียน นักศึกษา โดยหน่วยทดสอบที่สถานประกอบการให้การยอมรับ เช่น TOEIC และ กำหนดตัวชี้วัดด้านภาษาตามตำแหน่งงาน

1.2 นักเรียน นักศึกษามีความพร้อมด้านทักษะภาษาและวิชาชีพเพื่อใช้ในการเข้าสู่ การทำงาน รองรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ภายใต้อัตกต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียนและประชาคม โลก ตลอดจนการทำงานข้ามวัฒนธรรม

1.3 นักเรียน นักศึกษาที่จบการศึกษาเป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการ ขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

1.4 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษามีคุณภาพเทียบเคียงกับมาตรฐานอาเซียน ในทุกกลุ่มอาชีพ

ตารางที่ 2-1 ข้อกำหนดการเปิดสอนภาคภาษาอังกฤษด้านอาชีวศึกษา

ประเภท	ด้านการเรียนการสอน	ด้านผู้สอน	การจัดประสบการณ์วิชาชีพ
English Program	1.จัดการสอนเป็นภาษาอังกฤษทุกสาขาวิชา ยกเว้นภาษาไทย และสังคม 2.สถานศึกษาต้องจัดหาสื่อการสอน ตำรา ในทุกรายวิชาเป็นภาษาอังกฤษ	1.มีครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างประเทศ 2.ครูวิชาชีพหรือครูภาษาอังกฤษที่สอนในโปรแกรมนี้ ต้องได้รับคะแนนภาษาอังกฤษดี มาก เช่น TOEIC 600	1.นักเรียน /นักศึกษาต้องได้รับโอกาสในการไปฝึกงานในต่างประเทศ หรือบริษัทที่ใช้ภาษาอังกฤษ 2.สร้างเครือข่ายกับต่างประเทศ
Mini English Program	1.จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษอย่างน้อยภาคเรียนละ 4 วิชา 2.สถานศึกษาต้องจัดหาสื่อการสอน ตำรา ในแต่ละรายวิชาเป็นภาษาอังกฤษ	1.มีครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างประเทศ 2.ครูวิชาชีพหรือครูภาษาอังกฤษที่สอนในโปรแกรมนี้ ต้องได้รับคะแนนภาษาอังกฤษดี มาก เช่น TOEIC 400-600	1.นักเรียน /นักศึกษาต้องได้รับโอกาสในการไปฝึกงานในต่างประเทศ หรือบริษัทที่ใช้ภาษาอังกฤษ 2.สร้างเครือข่ายกับต่างประเทศ

ตารางที่ 2-2 ผลการดำเนินงาน ในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2555-2557) และเป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558-2562)

การดำเนินงานในปัจจุบัน	เป้าหมายในระยะ 5 ปี	กระบวนการพัฒนา
<p>1.สถานศึกษาที่เปิดสอน EP มีจำนวน 6 แห่ง สถานศึกษาที่เปิดสอน MEP มีจำนวน 141 แห่ง รวม 147 แห่ง</p> <p>2.สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับ ปวช.39 สาขา 145 ห้องเรียน นักศึกษา จำนวน 4,000 คน ระดับ ปวส. 31 สาขา 71 ห้องเรียน นักศึกษา 2,000 คน</p> <p>2.การพัฒนาสื่อ แผนการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในรายวิชาที่เปิดสอนภาคภาษาอังกฤษ</p> <p>3.การจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาอาเซียน</p> <p>4.การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียนและภาษาต่างประเทศอื่นๆ โดยการแลกเปลี่ยนและการจัดการเรียนการสอนร่วม/คู่ขนาน</p>	<p>1.สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาคภาษาอังกฤษ จำนวน 200 แห่ง หรือประมาณ 50% ของสถานศึกษาทั้งหมด โดยสถานศึกษาปกติอีก 50% จะได้รับการพัฒนาทักษะภาษาเพิ่มขึ้น</p> <p>2. สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแบบMini English Program ยกกระดับเป็นEnglish Program</p> <p>3.ผลการสอบวัดมาตรฐานการใช้ภาษาของครู อยู่ในระดับที่หน่วยงานกำหนด สำหรับของผู้เรียนมาตรฐานตามสาขาวิชาชีพที่สถานประกอบการ กำหนด</p>	<p>1.จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ</p> <p>2.การอบรม/แลกเปลี่ยนพัฒนาทักษะภาษาให้กับครูวิชาพื้นฐาน และวิชาชีพ</p> <p>3.การอบรม/แลกเปลี่ยน/การฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรระหว่างประเทศที่ใช้เน้นภาษาและวิชาชีพให้กับนักเรียน นักศึกษา</p> <p>4.การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพของอาเซียนและที่ยอมรับในระดับสากล</p> <p>5.การยกระดับมาตรฐานการสอนภาคภาษาอังกฤษรวมถึงสื่อ คู่มือแผนการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานเทียบเท่ากันทุกสถานศึกษา</p>

2. ภาษาอาเซียน และภาษาของประเทศคู่ค้า

ตามหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษา ภาษาต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงภาษาของประเทศเพื่อนบ้านและภาษาประเทศคู่ค้า เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน จีน เป็นต้น อยู่ในหมวดวิชาเลือกเสรี สถานศึกษาที่มีความพร้อมสามารถกำหนดให้ภาษาต่างประเทศดังกล่าวเป็นวิชาเลือกได้ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนภาษาประเทศเพื่อนบ้านและภาษาประเทศคู่ค้า ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จะสอดคล้องกับความต้องการของสาขาวิชาชีพ ตลอดจนตามความต้องการของหน่วยงาน สถานประกอบการ และเครือข่ายความร่วมมือ

2.1 ด้านภาษาอาเซียน

ในปัจจุบัน นอกจากที่อาเซียนกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษา ให้เชื่อมโยงกับเครือข่ายประเทศสมาชิกอาเซียน จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด เปิดสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ ซึ่งปัจจุบันมีการสอนภาษาเวียดนาม ภาษากัมพูชา ภาษาบาหลีอินโดนีเซีย ภาษาบาหลีมาเลเซีย และมีการรับนักศึกษาจากประเทศสมาชิกอาเซียน เข้ามาเรียน โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนสำหรับสถานศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่บริเวณชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน จะมีการรับครูอาสาสมัคร ครูของประเทศเครือข่ายความร่วมมือมาช่วยพัฒนาภาษาของประเทศนั้นๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ในการผลิตนักศึกษาอาชีวศึกษาร่วมกัน เป็น sister school เช่น เวียดนาม ลาว อินโดนีเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สิงคโปร์ เป็นต้น

2.2 ด้านภาษาประเทศคู่ค้า

ในการจัดการอาชีวศึกษา มีเป้าหมายในการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานของประเทศ และของโลก สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีนโยบายในการยกระดับและขับเคลื่อนสถานศึกษาในสังกัดให้มีมาตรฐานทั้งด้านภาษาและวิชาชีพที่เทียบเคียงกับมาตรฐานของประเทศคู่ค้า ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมัน ประเทศจีน ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอังกฤษ ประเทศอิสราเอล ประเทศเดนมาร์ก ในสาขาที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม คหกรรม พณิชยกรรม เป็นต้น ซึ่งกลไกในการขับเคลื่อนดังกล่าว ภาษาถือว่ามีความสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงร่วมกับเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ ในการสนับสนุน ครูคนไทย และครูชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษาหรือเทียบเคียงเจ้าของภาษา มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา และเตรียมความพร้อมในการฝึกประสบการณ์อาชีพกับหน่วยงานที่ใช้ภาษาเฉพาะ

กรอบความคิดของการวิจัย

1. ประเด็นการศึกษา กรอบแนวคิดที่สำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1.1 ประเด็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการตลาดแรงงานอาเซียน เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตามกรอบของสมรรถนะวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2553) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1.1.1 ด้านทักษะวิชาชีพ
- 1.1.2 ด้านทักษะภาษาและการสื่อสาร
- 1.1.3 ด้านทักษะการวิจัย พัฒนาและเทคโนโลยี
- 1.1.4 ด้านทักษะชีวิต

โดยจะได้ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปแล้วกำหนดเป็นเป้าหมายหลัก ในการกำหนดบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษา เพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน

1.2 ประเด็นบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนา กำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน ตามกรอบการปฏิรูปการบริหารจัดการอาชีวศึกษา 7 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 7 ด้าน ประกอบด้วย

- 1.2.1 ด้านนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา
- 1.2.2 ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
- 1.2.3 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอาชีวศึกษา
- 1.2.4 ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษา
- 1.2.5 ด้านการบริหารจัดการและเครือข่ายอาชีวศึกษา

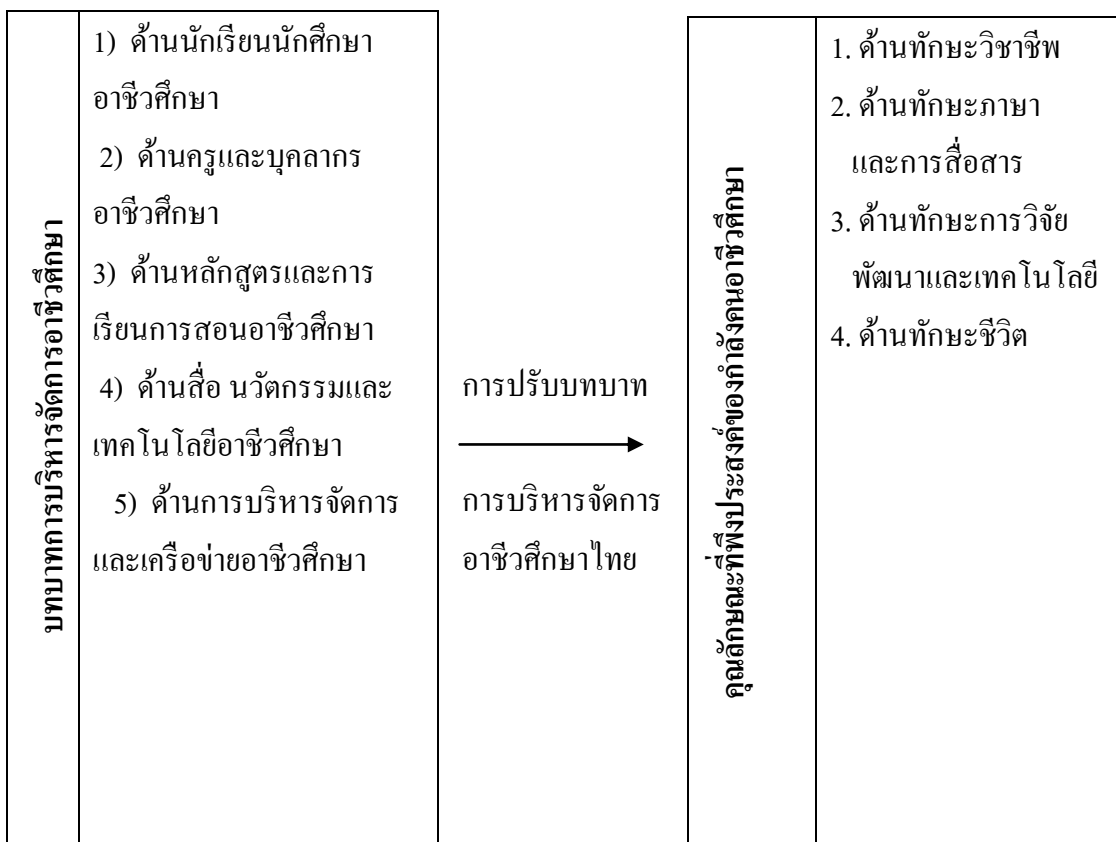
โดยจะได้ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วกำหนดเป็นบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของตลาดแรงงานอาเซียน

๒. กรอบแนวคิด

การศึกษาต้องมีกรอบแนวความคิดการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานอาเซียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษา โดยพิจารณากรอบสมรรถนะ 4 ด้าน

ได้แก่ทักษะวิชาชีพ ทักษะภาษาและการสื่อสาร ทักษะการวิจัย พัฒนาและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตแล้วนำไปสู่การกำหนดบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ทั้ง 5 ด้าน โดยการนำเทคนิค SWOT Analysis ซึ่งทำให้สามารถหาจุดแข็ง จุดอ่อน จากปัจจัยภายใน โดยใช้ 7S Frame Work มาเป็นกรอบ PESTLE Model มาเป็นกรอบการวิเคราะห์

แผนภาพที่ 2-1 กรอบแนวคิดการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน

บทที่ 3

บทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน

สถานการณ์ปัจจุบันของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา

1. การเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียน

ในวันที่ 24 ต.ค. 2552 ในโอกาสที่มีการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ที่ชะอำ-หัวหิน ที่ประชุมสุดยอดผู้นำได้กำหนดคปฏิญญาชะอำ - หัวหิน ที่ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ปฏิญญาชะอำ-หัวหินเน้นย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 ที่อันประกอบด้วย 3 เสาหลัก ดังนี้

1.1 บทบาทของภาคการศึกษาในเสาหลักการเมืองและความมั่นคง ให้มีสนับสนุนความเข้าใจและความตระหนักรับรู้เรื่องกฎบัตรอาเซียนให้มากขึ้น โดยผ่านหลักสูตรอาเซียนในโรงเรียนและเผยแพร่กฎบัตรอาเซียนที่แปลเป็นภาษาต่าง ๆ ของชาติ ในอาเซียนให้เน้นในหลักการแห่งประชาธิปไตยให้มากขึ้น เคารพในสิทธิมนุษยชน และคำนิยมในเรื่องแนวทางที่สันติภาพในหลักสูตรของโรงเรียน

1.2 บทบาทของภาคการศึกษาในเสาหลักเศรษฐกิจให้มีพัฒนากรอบทักษะภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อช่วยสนับสนุนการมุ่งไปสู่การยอมรับทักษะในอาเซียน สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาระดับภูมิภาคของอุปกรณ์สารสนเทศด้านการศึกษาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจัดหาได้สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในภูมิภาคอาเซียน โดยผ่านกลไกความร่วมมือในระดับภูมิภาคระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งจะต้องดำเนินควบคู่ไปกับความพยายามในการปกป้อง และปรับปรุงมาตรฐานทางการศึกษาและวิชาชีพ

1.3 บทบาทของภาคการศึกษาในเสาหลักสังคมและวัฒนธรรมให้มีพัฒนาเนื้อหาสาระร่วมในเรื่องอาเซียนสำหรับโรงเรียนเพื่อใช้เป็นตัวอ้างอิงสำหรับการฝึกอบรมและการสอนของครูผู้สอน เสนอให้มีหลักสูตรปริญญาด้านศิลปวัฒนธรรมอาเซียนในมหาวิทยาลัยเสนอให้มีภาษาประจำชาติอาเซียน ให้เป็นภาษาต่างประเทศเป็นวิชาเลือกในโรงเรียนสนับสนุนโครงการระดับภูมิภาคที่มุ่งเน้นที่ส่งเสริมการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้แก่เยาวชน

1.4 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาระยะ 5 ปีของอาเซียน (ASEAN 5 -Year Plan on Education 2011 – 2015) ซึ่งที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 6 ได้รับรอง แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี ด้านการศึกษาของอาเซียนเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานด้านการศึกษาของอาเซียน ดังนี้

1.4.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างอัตลักษณ์อาเซียนผ่านความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน อาเซียนมีเป้าหมายในการเสริมสร้างอัตลักษณ์อาเซียน ด้วยการสร้างความตระหนักในคุณค่าการเป็นพลเมืองอาเซียนในสังคมทุกระดับทั้งในสาขาการศึกษายุทธศาสตร์

1.4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ย่อยดังนี้

1.4.2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างโอกาสในการได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อบรรลุ เป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ในปี 2558

1.4.2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มคุณภาพการศึกษา การจัดมาตรฐานการศึกษา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาอาชีพ

1.4.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนและการจัดการศึกษาให้มีความเป็นสากลโดยการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.4.3.1 ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสภาพเศรษฐกิจของโลกยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะและความชำนาญสูงและสามารถเคลื่อนย้ายข้ามภูมิภาคได้

1.4.3.2 การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านคุณภาพ การให้บริการในสาขาต่าง ๆ ที่มีทางเลือกอย่างหลากหลายและมีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ

1.4.3.3 สภาพสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ทำให้ทุกประเทศต้องการแรงงานที่มีความรู้ ความชำนาญสูงและต้องได้รับการพัฒนาเฉพาะด้านอย่างต่อเนื่อง

2. ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของประเทศ

จากการศึกษาแผนการพัฒนากำลังคนของประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะผู้สังคมนักเรียนรู้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถของประเทศ ในการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน โดยกำหนดเป็นแนวทางดำเนินการไว้ดังนี้

2.1 การพัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.2 การพัฒนาแรงงานภาคเกษตร โดยการจัดระบบการศึกษาเพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่

2.3 การสนับสนุนการผลิตและพัฒนานักวิจัย ผู้สร้างและพัฒนานวัตกรรมในสาขาต่าง ๆ สร้างเครือข่ายนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนต่อ ยอดสู่การสร้างนวัตกรรมระดับสูงเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่กับภูมิปัญญา เศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ

2.4 การพัฒนากำลังคนระดับกลาง โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา การสร้างแรงจูงใจ ปลูกฝังค่านิยมในการเรียนสายอาชีพและการประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพที่เชื่อมโยงกับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

2.5 การจัดทำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยสร้างระบบความเชื่อมโยงระหว่างคุณวุฒิทางการศึกษาตามระดับการเรียนรู้กับคุณวุฒิวิชาชีพตามระดับความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนที่เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล

2.6 การเตรียมความพร้อมคนไทยในการรับประโยชน์และลดผลกระทบที่จะเข้ามาพร้อมกับการเข้าออกแรงงานอย่างเสรี

2.7 เร่งปรับปรุงการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติให้เป็นระบบ ทั้งการจัดระเบียบแรงงาน ไร้ฝีมือ และการดึงดูดแรงงานที่มีความรู้และทักษะเข้ามาทำงานในประเทศ

2.8 การจัดให้มีการวางแผนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรภาครัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สร้างความชัดเจนในบทบาทและภาระงานของข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของภาครัฐสูงขึ้น

2.9 การพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีคุณภาพและยั่งยืนบนฐานความรู้ ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓. การขับเคลื่อนการศึกษาสู่เป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนขอกระทรวงศึกษาธิการ

จากปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนดังกล่าวเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก ได้แก่ เสาหลักด้านเศรษฐกิจ เสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม เสาหลักด้านความมั่นคงและ

แผนการพัฒนากำลังคนของประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะรัฐมนตรีว่าการเรียนรู้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่เป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรหลัก ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ผู้อำนวยการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ผู้แทนกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ โดยมีรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ทั้งนี้ที่ประชุมเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ได้เห็นชอบนโยบายการขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่เป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 นโยบายที่ 1 การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตนาคดีที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน อัตลักษณ์อาเซียน และเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษาและประชาชนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2558

3.2 นโยบายที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และประชาชนให้มีความพร้อมที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3.3 นโยบายที่ 3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

3.4 นโยบายที่ 4 การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วยการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษาก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับหารเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

3.5 นโยบายที่ 5 การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวเป็นการจัดทำความร่วมมือด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อขับเคลื่อนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยการผนึกความร่วมมือของหน่วยงานทั้งในประเทศและประเทศสมาชิกอาเซียนนอกจากนี้ที่ประชุมได้มอบหมายให้แต่ละหน่วยงานหลักจัดทำแผนปฏิบัติการตาม นโยบายตามปฏิญญาชะอำ – หัวหิน

ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุการจัดตั้งประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทร
แบ่งปัน

๔. การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา อาชีวศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรหลักของกระทรวง
ศึกษาธิการ มีภารกิจในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน
ในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ตามความต้องการของตลาดแรงงาน
ได้เร่งรัดกำหนดยุทธศาสตร์ในการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล โดยการ
จัดการเรียนการสอนและฝึกอบรมเพื่อผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีปริมาณเพียงพอ มีขีด
ความสามารถที่ได้มาตรฐานมีคุณธรรม วินัย เจตคติ บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ โดยร่วมมือกับ
ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ ทั้งในและต่างประเทศ ในการขับเคลื่อนการ
ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการเพื่อ
รองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนรวมทั้งเร่งรัดการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ และการจัดทำ
มาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครบทุกอุตสาหกรรม ในรับรองสมรรถนะการปฏิบัติงานตาม สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และ
กิจกรรมสนับสนุนการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน สมรรถนะครูและผู้บริหาร
ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของประชาคม
อาเซียน ดังนั้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และเป้าหมายการเป็น
ประชาคมอาเซียนในเสาหลักต่าง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์
การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษารองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ
ประเทศไทย ดังนี้

4.1 วิสัยทัศน์ (Vision) ปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็น
หน่วยงานชั้นนำ ในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน มีสมรรถนะเป็นที่
ยอมรับของประชาคมอาเซียน

4.2 พันธกิจ (Mission)

4.2.1 พัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในทุกกระดับ ให้มีสมรรถนะในการใช้ภาษา
เพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นพลเมือง
อาเซียน

4.2.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ เรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรม
ของประเทศสมาชิกอาเซียน และภูมิภาคอื่นๆ

4.2.3 จัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและภูมิภาค และผู้จบการศึกษาได้รับเอกสารรับรองมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของประชาคมอาเซียน

4.2.4 มีโครงการวิจัย นวัตกรรมและคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ ร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษานานาชาติ

4.2.5 ขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพอย่างทั่วถึงและเสมอภาคทุกกลุ่มเป้าหมาย

4.3 เป้าประสงค์ (Goal)

4.3.1 สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนวิชาชีพโดยใช้ภาษาต่างประเทศ จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เป็นสากลและเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จ (ระดับเป้าประสงค์) ประกอบด้วย

4.3.1.1 จำนวนหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนา และเป็นที่ยอมรับ เป็นมาตรฐานสากล ตลอดจนถูกนำมาใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างประเทศในอาเซียน

4.3.1.2 ระดับความสำเร็จในการใช้ภาษาต่างประเทศ ภาษาประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการสื่อสารของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ

4.3.1.3 จำนวนสาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

4.3.1.4 ระดับสมรรถนะของผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร

4.3.1.5 จำนวนผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4.3.1.6 จำนวนอาสาสมัครจากเครือข่ายและชาติต่าง ๆ เพื่อช่วยสอนวิชาชีพโดยใช้ภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาจีน ญี่ปุ่น และภาษาอาเซียนอื่น ๆ

4.3.2 เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาในกลุ่มสมาชิกอาเซียน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จ (ระดับเป้าประสงค์) ประกอบด้วย

4.3.2.1 จำนวนเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรระหว่างประเทศ สถานศึกษาและสถาบันการศึกษาในอาเซียน

4.3.2.2 จำนวนครั้งในการจัดประชุมสัมมนาระหว่างประเทศระหว่างผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาในระดับนานาชาติในด้านการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้

4.3.2.3 ระดับความสำเร็จในการนำผลการศึกษาคูงานของผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษามาพัฒนาสถานศึกษา

4.3.2.4 จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมประชุมวิชาการขององค์กรวิชาชีพของผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาในระดับนานาชาติ

4.3.2.5 ระดับความสำเร็จในการเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันทักษะในด้านต่าง ๆ ระหว่างประเทศ

4.3.3 สถานศึกษามีการจัดหาคู่มือ ตำรา และหนังสืออ่านนอกเวลา ที่เป็นภาษาอังกฤษ ทั้งวิชาชีพ และวิชาสามัญสัมพันธ์ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จ (ระดับเป้าประสงค์) ประกอบด้วย

4.3.3.1 ระดับความสำเร็จในการจัดสิ่งสนับสนุนและให้ความรู้ในการเป็นประชาคมอาเซียน

4.3.3.2 จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมและรูปแบบกิจกรรมที่สนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4.3.4 สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ และเครือข่ายระหว่างนักเรียนนักศึกษาที่เป็นตัวแทนจากประเทศต่าง ๆ ทั้งระดับสถานศึกษาและระดับนานาชาติ โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จ (ระดับเป้าประสงค์) ประกอบด้วย

4.3.4.1 จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

4.3.4.2 ระดับความสำเร็จในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

4.3.5 สถานศึกษามีการพัฒนาด้านการวิจัย นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในกลุ่มสถาบันอาชีวศึกษาอาเซียน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จ (ระดับเป้าประสงค์) ประกอบด้วย

4.3.5.1 ระดับความสำเร็จในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกิจกรรมสู่อาเซียน

4.3.5.2 ร้อยละของงานวิจัย นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมและผ่านมาตรฐานร่วมกับสถานศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษานานาชาติ

4.3.6 สถานศึกษามีการจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างมีมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับของกลุ่มประเทศในอาเซียนโดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จ (ระดับเป้าประสงค์) ประกอบด้วย

4.3.6.1 ระดับความสำเร็จในการจัดทำมาตรฐานวิชาชีพเพื่อสร้างบทบาทการเป็นผู้นำในการจัดการอาชีวศึกษาแห่งอาเซียน เช่น ด้านวิชาชีพเกษตร ทั้งในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีภารกิจหลักที่จะต้องพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในทุกระดับ ให้มีสมรรถนะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นพลเมืองอาเซียน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ เรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน และภูมิภาคอื่นๆ จัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและภูมิภาค และผู้จบการศึกษาได้รับรองมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของประชาคมอาเซียนและมีโครงการวิจัย นวัตกรรมและคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ ร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษานานาชาติ

แต่หากพิจารณาถึงความพร้อมในการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว พบว่าเป็นทั้ง โอกาสและความท้าทายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ด้านโอกาสการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขาวิชาที่หลากหลายสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทุกสาขาวิชา มีผู้สมัครต้องการเข้าเรียนจำนวนมาก ครูผู้สอนแต่ละสาขาวิชามีคุณวุฒิและประสบการณ์สูงมีคุณลักษณะที่พึงพอและทันสมัย โดยภาพรวมผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับทุกสาขาวิชา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีทักษะวิชาชีพที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด และมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาที่เข้มแข็งทุกสาขาวิชา เป็นต้น

2. ด้านความท้าทายการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา พบว่า วิทยาลัยยังไม่มีหลักสูตรอาเซียนที่มีมาตรฐานวิชาชีพและเชื่อมโยงกับประเทศอื่นในอาเซียน โดยเฉพาะทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพที่ทัดเทียมกันในกลุ่มสมาชิกอาเซียน การเปิดสอนหลักสูตรภาษาอังกฤษยังไม่ครอบคลุมทุกระดับทุกสาขาวิชา ครูและบุคลากรส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นได้ ผู้สำเร็จการศึกษายังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษา ด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการวิจัยพัฒนาอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ การเผยแพร่

ความรู้ ความตระหนักและเตรียมความพร้อมของผู้มีส่วนได้เสียของวิทยาลัยยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาเช่นกัน

สภาพของปัญหาของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา

1. ปัญหาในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาโดยภาพรวม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งในทุกระดับ ในการพัฒนาคุณภาพคนโดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐาน เข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงาน และการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีการจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้ดำเนินการโครงการวิจัยการศึกษา ความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนและพัฒนากำลังคนของประเทศ ผลการวิจัยพบว่าในปี 2550-2551 เศรษฐกิจของประเทศไทยตกต่ำ ส่งผลกระทบต่อความต้องการกำลังคนของประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความต้องการส่วนเพิ่มเพื่อขยายตำแหน่งงานส่วนความต้องการเพิ่มเพื่อทดแทนแรงงาน เก่านั้นเปลี่ยนแปลงไปไม่มากตามภาวะเศรษฐกิจแต่เปลี่ยนแปลงไปตามการจ้าง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาความไม่สอดคล้องของความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนของประเทศ จะยังคงอยู่กับตลาดแรงงานไทยไปอีกหลายปีนอกจากนี้คุณภาพของกำลังคนที่ผลิตออกมาของทุกระดับการศึกษายังมีช่องว่าง (GAP) ระหว่างระดับความสามารถกับความคาดหวังของสถานประกอบการ โดยเฉพาะด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศและทักษะในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหา ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

ด้านปริมาณการผลิตกำลังคน พบว่าประเทศไทยมีผู้สมัครเข้าศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษามีแนวโน้มลดลงและมีสัดส่วนผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานน้อยมากเนื่องจากการเรียนต่อเพื่อความคาดหวังให้ได้เงินเดือนที่สูงขึ้น ส่วนแนวทางการปฏิบัติพัฒนาการอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี ยังไม่สามารถดำเนินการยกระดับการอาชีวศึกษาสายเทคโนโลยีให้สามารถสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศได้

ในการศึกษาด้านอุปทานแรงงานเน้นที่กลุ่มแรงงานที่เพิ่งจบการศึกษาใหม่ในระดับ ปวช. ขึ้นไป โดยอาศัยฐานข้อมูลจำนวนผู้จบการศึกษาจำแนกตามสาขาต่างๆ มาพิจารณาประกอบกับข้อมูลอัตราการเข้าศึกษาต่อและความพร้อมในการเข้าทำงาน ซึ่งได้ผลการประมาณการจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาและพร้อมที่จะทำงานจำแนกตามระดับการศึกษาที่จบ โดยมีการเปรียบเทียบความต้องการแรงงานกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาและพร้อมที่จะทำงานพบว่าความต้องการแรงงานระดับ ปวช. มากกว่าอุปทานยิ่งถ้าอุตสาหกรรมมีการขยายตัวของความต้องการแรงงานระดับ ปวช. สูงก็จะทำให้อุตสาหกรรมทั้ง 3 กลุ่มขาดแคลนแรงงานระดับนี้ ทั้งนี้ได้มีการเสนอแนะกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมของทั้ง 13 กลุ่มอุตสาหกรรม และรายกลุ่มอุตสาหกรรม โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่มอุตสาหกรรม และ 1 กลุ่มบริการ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร เซรามิก เฟอร์นิเจอร์ไม้ ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยางและผลิตภัณฑ์ยาง แม่พิมพ์ และระบบโลจิสติกส์ โดยพิจารณาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในเชิงคุณภาพมีการพิจารณาปัญหาบุคลากรในแต่ละขั้นตอนการผลิต โดยพบว่าเกือบทุกกลุ่มอุตสาหกรรมและบริการยังเผชิญกับปัญหาความแตกต่างที่คล้ายๆ กัน ระหว่างความรู้และทักษะของกำลังคนที่คาดหวังและที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ศูนย์นวัตกรรมนโยบาย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2553) ได้ทำการศึกษาเชิงลึกการมีงานทำของกำลังคนระดับกลางและระดับสูงเพื่อเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมแฟชั่น ได้ศึกษาถึงภาวะการมีงานทำของกำลังแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ปวส.) และระดับปริญญาตรีในสาขาที่เป็นที่ต้องการของแต่ละอุตสาหกรรม ในส่วนของการศึกษาเชิงลึกได้เน้นศึกษาด้านสถานการณ์และแนวโน้มการผลิตกำลังคน (Supply Side) ด้วยผลการศึกษาเป็นการเสนอยุทธศาสตร์การผลิตและการพัฒนากำลังคนระดับกลางและสูง ผลการศึกษาพบว่า มีความไม่สอดคล้องกันระหว่างทักษะความรู้ความสามารถของกำลังคนทั้งระดับกลางและระดับสูงกับความต้องการของอุตสาหกรรมและพบปัญหาของการผลิตกำลังคนของประเทศไทยที่สำคัญ คือ การผลิตกำลังคนขาดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน

คุณภาพของกำลังคนยังอยู่ในระดับต่ำ ระบบการศึกษาและระบบการฝึกอบรมอาชีพขาดการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2547) ได้ทำการวิจัยโครงการศึกษาความสัมพันธ์ของกำลังคนในอุตสาหกรรมกับการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา โดยครอบคลุมทั้งในด้านความต้องการกำลังคนของภาคอุตสาหกรรม (Demand Side) และการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา (Supply Side) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มแรงงานที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นกลุ่มแรงงานที่มีสัดส่วนมากที่สุด (ร้อยละ 50 ของแรงงานทั้งหมด) และได้มีการวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการแรงงานระดับการศึกษาต่างๆ ในอนาคตเปรียบเทียบกับจำนวนบุคลากรที่จบการศึกษาใหม่โดยจำแนกตามระดับการศึกษาและสายวิชาชีพที่เรียน พบว่า ในกลุ่มผู้จบการศึกษาระดับ ปวช. สายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีความขาดแคลนจะลดลง ส่วนกลุ่มแรงงานในระดับ ปวส. และอนุปริญญาเป็นกลุ่มที่มีอุปทานส่วนเกินสูงที่สุดมีแนวโน้มของช่องว่างของอุปสงค์และอุปทานที่ลดลงทั้งในสายวิทยาศาสตร์และนอกสายวิทยาศาสตร์ ในขณะที่กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีภาวะการขาดแคลนแรงงานมาโดยตลอดนั้นพบว่ามีแนวโน้มความขาดแคลนลดลงเรื่อย ๆ นอกจากนี้จากการศึกษารายงานการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการและวางแผนการผลิตและพัฒนาากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ในมิติของความต้องการกำลังคน (Demand Side) และมิติของการผลิตกำลังคน (Supply Side) พบประเด็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาโดยภาพรวมของประเทศ ที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันดังนี้

1. การผลิตกำลังคนส่วนใหญ่ยังไม่ได้อิงความต้องการของประเทศ (Demand Driven) สถาบันหรือสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่างเลือกผลิตกำลังคนไปตามขีดความสามารถทางทรัพยากรของตนเอง (Supply Driven) ทำให้เกิดปัญหาคนว่างงานไปพร้อมกับปัญหาการขาดแคลนกำลังคน

2. จำนวนกำลังคนที่ขาดแคลน (Skill Shortage) พบว่าแรงงานที่ขาดแคลนมากที่สุดคือ แรงงานในด้านการผลิตและแรงงานทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 23.55 ของจำนวนแรงงานที่ขาดแคลนทั้งหมด ส่วนใหญ่จะอยู่ในสายอาชีพด้านการผลิตและการบริการ

3. ผู้ที่เรียนจบสายวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ซึ่งเป็นแรงงานระดับกลาง ประมาณ 75% จะเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาตรี เพราะเชื่อว่าต้องการเรียนต่อเพื่อให้ได้เงินเดือนที่สูงขึ้นและมีเพียง 25% ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน จึงทำให้เกิดสภาพความขาดแคลนแรงงานในระดับกลางค่อนข้างรุนแรงมาก

4. ผู้ที่เรียนสายวิชาชีพพระคณียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ถึงแม้เรียนต่อจนจบปริญญาตรีแล้วจำนวนหนึ่ง แต่จำเป็นต้องใช้วุฒิการศึกษาระดับปวช. และ ปวส. สมัยก่อน เนื่องจากสถานประกอบการหลายแห่งไม่ประสงค์จะรับนักศึกษาที่จบระดับปริญญาตรีเข้าทำงาน เพราะต้องจ่ายค่าจ้างในอัตราที่สูงกว่าระดับ ปวช. และ ปวส. และไม่เป็นที่สมารถนที่ที่ต้องการ บางครั้งนักศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีต้องเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวพระยะสั้นเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ

5. สถานศึกษาในสายสามัญศึกษา เพิ่มเป้าหมายการรับนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้น โดยมีเงินอุดหนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทุกสถานศึกษาในสายสามัญต้องเร่งเพิ่มปริมาณผู้เรียนเพื่อให้ได้ค่าใช้จ่ายรายหัวเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบให้มีผู้สมัครเรียนด้านอาชีวศึกษาลดลง

6. การผลิตกำลังแรงงานในระดับพื้นที่ พบว่าผู้จบการศึกษาในระดับ ปวช. ปวส. และ อุดมศึกษา (ป.ตรี/โท) จำนวนมากเกินกว่าความต้องการในพื้นที่ จึงเกิดความไม่สอดคล้องกันในการผลิต ส่วนที่ผลิตเกินความต้องการจำเป็นต้องไปหางานนอกพื้นที่ มีเพียงบางจังหวัดเท่านั้นที่มีการผลิตในสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการ (อุปทาน) มากกว่าจำนวนที่ผลิตได้ (อุปสงค์)

7. แรงงานระดับมัธยมหรือต่ำกว่าลงมา มีความต้องการกำลังคนมากกว่าคนที่ผลิตได้ แต่ที่ผลิตเกินกว่าความต้องการคือแรงงานสายช่าง ปวช. และ ปวส. ขึ้นไป ซึ่งมีการใช้น้อยในระดับกลุ่มจังหวัด โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดที่มีระดับการพัฒนาต่ำ อย่างไรก็ตาม พบว่าหลายจังหวัดยังขาดแคลนแรงงานระดับบนที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

8. ปัญหาความไม่สอดคล้องกันในเชิงปริมาณ พบว่าสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาผลิตกำลังคนได้ไม่ตรงกับสาขาที่ตลาดต้องการ ส่วนปัญหาความไม่สอดคล้องเชิงคุณภาพพบว่าผู้จบด้านอาชีวศึกษาขาดความสามารถด้านสมรรถนะหลัก (Core Competencies) และสมรรถนะด้านสายงาน (Functional Competencies) นอกจากนี้ยังพบว่าทุกกลุ่มแรงงานยังมีช่องว่าง (GAP) ระหว่างระดับความสามารถด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่กับความคาดหวังของสถานประกอบการ โดยเฉพาะความสามารถในด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ และทักษะในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหา

9. คุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาบางแห่งไม่เป็นที่ยอมรับจากสถานประกอบการ สาเหตุเนื่องจากสถานศึกษาจัดการศึกษาโดยไม่ได้ศึกษาความต้องการของสถานประกอบการ รวมทั้งการขาดความพร้อมในด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ และข้อจำกัดของเงินอุดหนุนที่ได้รับ

10. ครูที่สอนในระดับอาชีวศึกษามีปริมาณและคุณภาพไม่สอดคล้องกับภารกิจ ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

11. ครูที่สอนในระดับอาชีวศึกษาจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีบางสาขามีจำนวนครูน้อยต้องรับภาระงานสอนมาก แต่บางสาขามีจำนวนมากเกินความต้องการ คุณภาพครูไม่สอดคล้องกับภารกิจ อัตราการเข้า – ออกของครูค่อนข้างสูงโดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชน อีกทั้งอัตราค่าจ้างบุคลากรสายสนับสนุนการสอนยังขาดแคลน ส่งผลต่อสุขภาพของนักเรียนพื้นฐานความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

12. ภาพลักษณ์ในการใช้ความรุนแรงในการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาบางกลุ่ม ส่งผลต่อทัศนคติและการยอมรับของผู้ปกครองและสังคม

โดยภาพรวมของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาพบว่าการผลิตกำลังคนส่วนใหญ่ยังไม่ได้อิงความต้องการของประเทศ (Demand Driven) ทั้งปริมาณและคุณภาพ แต่สถานศึกษาอาชีวศึกษาต่างเลือกผลิตกำลังคนไปตามขีดความสามารถทางทรัพยากรของตนเอง (Supply Driven) ทำให้เกิดปัญหากำลังอาชีวศึกษากินความต้องการหรือคนว่างงานในบางสาขาไปพร้อมกับปัญหาการขาดแคลนกำลังคนอาชีวศึกษาในบางสาขา

การวิเคราะห์และสรุปปัญหาการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา

1. กรอบในการวิเคราะห์ปัญหา

จากข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้พิจารณาเห็นความสำคัญของการวิเคราะห์สภาพปัญหา และบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้เครื่องมือ PESTLE ในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในลักษณะ Outside-In และใช้ SWOT Matrix เพิ่มเติมเพื่อวิเคราะห์การดำเนินงานตามภารกิจต่อสภาพปัญหา หรือสิ่งท้าทายในการบริหารจัดการตามภารกิจ ในลักษณะ Inside-Out เพื่อสรุปภาพรวมของปัญหาและกลยุทธ์

2. การวิเคราะห์ปัญหา

การวิเคราะห์สภาพภายนอกโดยวิเคราะห์สภาพปัญหาโดยเครื่องมือ PESTLE การเมือง (Political) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านสังคม (Social) ด้านเทคโนโลยี (Technological) ด้านกฎหมาย (Legal) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ดังตารางที่ 3 - 1 และวิเคราะห์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้ SWOT Analysis ในประเด็นด้านจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities)

ตารางที่ 3 - 1 การวิเคราะห์ในเชิง Outside – In โดยใช้เครื่องมือ PESTLE

<p>การเมือง (Political)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญสนับสนุนการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผลักดันนโยบายและให้การสนับสนุนงบประมาณ แต่เพิ่งเริ่มดำเนินการ ปี 2555 และมีข้อจำกัด ไม่รวดเร็วเท่าที่ควร 3. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นให้ความสนใจต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน แต่ยังขาดการร่วมมือและบูรณาการร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ 4. มีการประชาสัมพันธ์ถึงการรวมตัวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างกว้างขวางด้วยสื่อที่หลากหลาย
<p>เศรษฐกิจ (Economic)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับการจัดสรรสนับสนุนกิจกรรม ค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอและจัดสรรล่าช้า 2. การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อนักเรียนนักศึกษาในการศึกษาหลักสูตรภาษา และร่วมกิจกรรมกับต่างประเทศมีข้อจำกัด 3. นักเรียนนักศึกษา ครูและบุคลากร ประชาชนทุกภาคส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้น 4. ธุรกิจข้ามชาติขนาดใหญ่ในจังหวัด มีความตื่นตัวสูงกว่าขนาดเล็ก
<p>สังคม (Social)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. คนไทยยังไม่พัฒนาความรู้สึกเป็นพลเมืองอาเซียนเท่าที่ควร 2. สังคมโดยรวมรู้จักอาเซียนมากขึ้นแต่ยังไม่ปรับตัวตอบรับเท่าที่ควร 3. คนไทยบางส่วนมีทัศนคติเชิงดูแคลนประเทศที่มีเศรษฐกิจด้อยกว่า 4. การศึกษาประวัติศาสตร์บางตอนส่งผลต่อการหล่อหลอมต่อทัศนคติต่อประเทศเพื่อนบ้าน 5. คนไทยบางส่วนยังมองว่าอาเซียนเป็นเรื่องของภาคราชการที่ไกลตัว 6. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างประเทศเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อกันยังมีข้อจำกัด
<p>เทคโนโลยี (Technology)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. หน่วยงาน ภาครัฐ และสถานศึกษา มีเว็บไซต์เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียน 2. การจัดการและการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในสถานศึกษาและหน่วยงานมีอยู่ในวงจำกัด 3. นักเรียนนักศึกษา ครูและบุคลากร ประชาชน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้เทคโนโลยี 4. เทคโนโลยีและการสื่อสารสามารถเข้าถึงทุกพื้นที่อย่างรวดเร็ว 5. สื่อด้านอิเล็กทรอนิกส์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่จำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษามีไม่เพียง

ตารางที่ 3 - 1 การวิเคราะห์ในเชิง Outside – In โดยใช้เครื่องมือ PESTLE (ต่อ)

<p>กฎหมาย ระเบียบ (Legal)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระทรวงศึกษาธิการออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อควบคุมมาตรฐานการเรียนการสอน 2. สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษายังไม่มีหน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบการดำเนินงานเกี่ยวกับอาเซียน 3. กฎ ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ที่อาจส่งผลกระทบต่อกำลังคนอาชีวศึกษายังไม่ได้รับการเผยแพร่ 4. สถานศึกษายังไม่โครงสร้างหน่วยงานรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น 5. มีการปรับหลักสูตรและบูรณาการการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียน
<p>สิ่งแวดล้อม (Environmental)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาในประเทศอาเซียนให้ความสนใจที่จะร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มากขึ้น 2. ระบบการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังไม่สนับสนุนผู้การแข่งขันอย่างแท้จริง 3. ครู บุคลากรมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาคู่ค้าอื่น ได้ค่อนข้างจำกัด 4. ครู บุคลากรและนักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจต่อสภาพการเกิดอาเซียนที่แท้จริง 5. คำว่าอัตลักษณ์เดียวกันยังไม่เกิดภาพที่เห็นเป็นรูปธรรม

3. การวิเคราะห์องค์กร ในการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อผลิต และพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis จุดแข็ง (Strengths)

3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้และมีทักษะและพัฒนาตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จากการศึกษาดูงานต่างประเทศ อบรมภาษาอังกฤษ สอบ TOEIC และ ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองด้านภาษาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สม่ำเสมอทุกปีการศึกษา

3.2 ผู้เรียน มีความกระตือรือร้นชอบแสดงออกพร้อมที่จะร่วมกิจกรรม มีใจรักที่จะฝึกงานและทำงานอาชีพในสาขาที่เรียน

3.3 หลักสูตรและการเรียนการสอน

3.3.1 มีการเปิดหลักสูตร ปวช. ปวส. สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ

3.3.2 เปิดหลักสูตร Mini Program สาขาวิชาบัญชี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว

3.3.3 เปิดสอนสาขาวิชาที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในด้านบริหารธุรกิจ ศิลปกรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และคหกรรม

3.3.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำแผนธุรกิจ หารายได้ระหว่างเรียน และสามารถประกอบอาชีพส่วนตัวได้

3.3.5 การจัดการเรียนการสอน เน้นการสอนโดยการฝึกปฏิบัติ ด้านวิชาชีพ

3.4 การบริหารจัดการ มีโครงการตามแผนงบประมาณหลากหลายในเรื่องเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน และมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง

จุดอ่อน (Weakness)

มีสื่อไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกสาขาวิชา

โอกาส (Opportunities)

1. รัฐบาลของแต่ละประเทศอาเซียนร่วมมือกันเป็นอย่างดี ตามกรอบปฏิญญาอาเซียน
2. รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีนโยบายและสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
3. วัฒนธรรม สังคม และศาสนา ของประเทศไทยใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน
4. มีการทำธุรกิจร่วมกันระหว่างประเทศในอาเซียน ทำให้เศรษฐกิจของแต่ละประเทศในอาเซียนดีขึ้น

อุปสรรค (Treats)

1. คนไทยยอมรับวัฒนธรรมของประเทศที่เจริญแล้วเท่านั้น เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น และไม่ยอมรับประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่าตนเอง
2. คนไทยไม่ไว้วางใจประเทศเพื่อนบ้าน
3. ผู้จบการศึกษาในประเทศไทยไม่มีเป้าหมายที่จะไปทำงานในประเทศอาเซียน ยกเว้นประเทศสิงคโปร์

บทที่ 4

การปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน

บทนี้เป็นการนำผลการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันมาทำการสังเคราะห์โดยการนำ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและผลวิเคราะห์มาเป็นกรอบการดำเนินการเพื่อ
นำเสนอวิธีการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมได้ โดยผู้วิจัยได้จำแนกการนำเสนอเป็นประเด็น
ดังนี้

กรอบการกำหนดข้อเสนอ

กรอบการกำหนดข้อเสนอ (Policy Proposal Framework) ผู้วิจัยใช้กรอบแนวความคิด
(Approach) ตามนโยบาย (Policy) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตาม ประเด็น
การศึกษาและกรอบแนวคิดการวิเคราะห์ ตลอดจนแนวความคิดและข้อคิดเห็นของ ผู้บริหาร
ระดับสูงและผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้มีส่วนได้เสียกับการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา
ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ในขณะที่เดียวกันกรอบแนวคิดนี้จะเป็นสิ่งสำคัญในการ
ประเมินความเหมาะสมของทางเลือกที่ผู้วิจัยจะเสนอเพื่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาต่อไปด้วย
ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าจากทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิดังนี้

กรอบการกำหนดข้อเสนอตามประเด็นการศึกษาและกรอบแนวคิดการ วิเคราะห์ โดยจำแนกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. การศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนา
กำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนตามกรอบสมรรถนะวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา,
2556) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4 ด้านประกอบด้วย

- 1.1 ด้านทักษะวิชาชีพ
- 1.2 ด้านทักษะภาษาและการสื่อสาร
- 1.3 ด้านทักษะการวิจัย พัฒนาและเทคโนโลยี
- 1.4 ด้านทักษะชีวิต

2. การศึกษาแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามกรอบแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 5 ด้านประกอบด้วย

- 2.1 ด้านนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา
- 2.2 ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
- 2.3 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอาชีวศึกษา
- 2.4 ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษา
- 2.5 ด้านการบริหารจัดการและเครือข่ายอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย

การบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ถือเป็นภารกิจสำคัญที่เป็นนโยบายเร่งด่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ต้องดำเนินการให้เกิดความพร้อมให้ได้ภายในปี 2558 ผู้วิจัย จึงได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิที่หลากหลาย สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพ และได้ประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ตามรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับสูงและผู้มีส่วนได้เสีย ในภาคผนวก) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปประเด็นคำถามที่ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นอย่างไร ตามมิติด้านเนื้อหาซึ่งเป็นการศึกษาคุณลักษณะของกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษา ที่จะผลิตและพัฒนาเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามองค์ประกอบสมรรถนะวิชาชีพ 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) ซึ่งผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ที่สรุปได้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนที่พึงประสงค์เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ของคณะกรรมการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพของ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงสรุปคุณลักษณะพึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดังนี้

1.1 ด้านทักษะวิชาชีพ ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ผ่านการทดสอบตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติได้รับใบรับรองสามารถสมัครไปทำงานในต่างประเทศ ได้ผ่านการฝึกงานจากสถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศ อย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา มีวินัยและผ่านกิจกรรมด้านคุณธรรมและจิตอาสาที่มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถศึกษาต่อในสถานศึกษาอาชีวศึกษาภายใต้ประชาคมอาเซียนได้ผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์เป็นผู้ประกอบการ

1.2 ด้านทักษะภาษาและการสื่อสาร ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาต้องสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพได้ระดับดี มีความสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ อีก 1 - 2 ภาษาเช่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น หรือภาษาประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น ผ่านการประเมินมาตรฐานภาษาอังกฤษ ตามตำแหน่งงานอาชีพแต่ละสาขา

1.3 ด้านทักษะการวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยี มีทักษะการคิด วิเคราะห์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการวิจัยและพัฒนา คิดค้นสิ่งใหม่ สามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและสืบค้นองค์ความรู้ใหม่ได้ ตลอดจนการพัฒนาอาชีพการแก้ปัญหา

1.4 ด้านทักษะชีวิตหรือความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม ความสามารถในการปรับตัว การยอมรับ การเรียนรู้สิ่งใหม่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน กฎหมายต่าง ๆ รู้และเข้าใจการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศในอาเซียน

สรุปได้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ประการ จึงเป็นกรอบเป้าหมายสำคัญของแนวทางการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาในการผลิตและพัฒนากำลัง ให้พร้อมรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาซึ่งจะกล่าวต่อไป

2. แนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จากการประชุมระดมความคิดเห็นผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อศึกษาวิเคราะห์แล้วสังเคราะห์สรุปแนวทางการบริหารจัดการเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพรองรับประชาคมอาเซียน ได้ข้อสรุปผลแนวทางการปรับบทบาทการบริหารอาชีวศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามกรอบภารกิจการบริหารจัดการ 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังนี้

2.1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

2.1.1.1 ปรับระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการ และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ในระดับมาตรฐานอาเซียนและสากล

2.1.1.2 กำหนดแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน ร่วมกับสถานประกอบการ

2.1.1.3 เร่งรัดการผลิตกำลังคนสาขาขาดแคลน รวมทั้งอาชีพที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ

2.1.1.4 พัฒนาความพร้อมของสถานศึกษาเฉพาะทาง เพื่อเป็นศูนย์กลางการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับเทคโนโลยีในภูมิภาคอาเซียน

2.1.1.5 สร้างเส้นทางอาชีพผู้สำเร็จการศึกษาจากสมรรถนะประสบการณ์ กับความตำแหน่งงานที่สูงขึ้น

2.1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่

2.1.2.1 จัดกิจกรรมเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม AEC Vocational Ambassador เพื่อสร้างความตระหนักรู้เป็นประชาคมอาเซียน

2.1.2.2 จัดให้มีการส่งนักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

2.1.2.3 จัดกิจกรรมให้นักศึกษาจากประเทศต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม เช่น การแข่งขันทักษะวิชาชีพ การเข้าค่ายเยาวชนเพื่อการสร้างผู้ประกอบการ

2.1.2.4 จัดให้มีนักศึกษาแลกเปลี่ยนระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นของประเทศในกลุ่มอาเซียน

2.1.2.5 จัดให้มีการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการทำงานข้ามวัฒนธรรมด้านนักเรียน นักศึกษา

2.2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังนี้

2.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

2.2.1.1 ปรับระบบการบริหารจัดการครูและบุคลากรอาชีวศึกษา มีระบบการเลื่อนไหล และผู้เชี่ยวชาญอาชีพในสถานประกอบการ

2.2.1.2 พัฒนาศักยภาพของครูอาชีวศึกษาให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ เพื่อสอนในหลักสูตรอาชีวศึกษา

2.2.1.3 สร้างแรงจูงใจของผู้บริหาร และครูในการร่วมมือจัดอาชีวศึกษากับภาคเอกชน

2.2.1.4 แยกระบบการบริหารงานบุคคลอาชีวศึกษา ออกเป็นกฎหมายการบริหารบุคคลโดยเฉพาะ

2.2.1.5 พัฒนาและปรับวิธีการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้สอบและครูฝึกในสถานประกอบการ

2.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่

2.2.2.1 จัดให้มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้กับบุคลากรทุกระดับ

2.2.2.2 มีงานวิจัยร่วมกันระหว่างบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

2.2.2.3 จัดการอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสอนวิชาชีพ

2.2.2.4 จัดให้มีครูแลกเปลี่ยนของสถานศึกษาระหว่างประเทศ

2.2.2.5 จัดให้มีครูต่างชาติเข้ามาสอนประจำทั้งภาษาอังกฤษและวิชาชีพ

2.2.2.6 จัดกิจกรรมทางวิชาการ สัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ระหว่างครู ผู้บริหาร บุคลากร และ ผู้เรียน แรงงานในกลุ่มอาเซียน

2.2.2.7 จัดให้มีการอบรมพัฒนาศักยภาพภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังนี้

2.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

2.3.1.1 ปรับหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และประเมินทักษะตามสภาพจริง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ และคุณวุฒิวิชาชีพ

2.3.1.2 ยกย่องมาตรฐานและขยายการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี

2.3.1.3 ขยายโอกาสพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ โดยการฝึกอบรมและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2.3.1.4 จัดอาชีวศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับภาคประชาสังคมและชุมชน

2.3.1.5 ยกกระดับทักษะอาชีวศึกษาทุกกลุ่มอาชีพ เพิ่มวัยแรงงานและผู้สูงอายุ และอาชีวะใน โรงเรียนมัธยม (Lanier High school Vocational)

2.3.1.6 ปรับรูปแบบ วิธีการจัดอาชีวศึกษา ทั้งในระบบ และนอกระบบให้สามารถจัดอาชีวศึกษา เพื่อคนวัยทำงาน ได้มีโอกาสพัฒนาความก้าวหน้าต่อยอดอาชีพ (Up-grade skill) ปรับเปลี่ยนอาชีพ (Re-Skill) ในระบบเปิด (Open enter)

2.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่

2.3.2.1 พัฒนาหลักสูตรทุกสาขาวิชาให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ร่วมกับสถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพ โดยเชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพของประเทศในอาเซียน

2.3.2.2 พัฒนาการเรียนการสอนแบบ English for Intigrate Studies (EIS) ในรายวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

2.3.2.3 จัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเข้ากับทุกรายวิชาที่สอน

2.3.2.4 เปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพ ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนทั้ง English Program หรือ Mini English Program

2.3.2.5 จัดส่งเสริมการเรียนภาษาอื่นที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะภาษาของประเทศในประชาคมอาเซียน

2.3.2.6 จัดทำรายวิชาอาเซียนศึกษาโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียนเป็นรายวิชาบังคับในหมวดวิชาพื้นฐาน

2.3.2.7 ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนทุกรายวิชาในหลักสูตร English Program และบางรายวิชาในหลักสูตร Mini English Program โดยครูผู้สอนชาวต่างประเทศ

2.3.2.8 ยกกระดับสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้มีขีดความสามารถและมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรภาษาอังกฤษ

2.3.2.9 กำหนดให้มีการประเมินผลความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะนักศึกษาในสาขาการท่องเที่ยว การโรงแรม เรียนภาษาอื่นเพิ่มอีก 1 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

2.4 ด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังนี้

2.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

2.4.1.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการคิดด้วย วิจัยและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์เพื่อเข้าไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยี

2.4.1.2 พัฒนาระบบการอาชีวศึกษาสู่ระบบ Digital เพื่อประโยชน์ในการศึกษาได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่

2.4.1.3 ส่งเสริมการฝึกอาชีพในสถานประกอบการเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่

2.4.1.4 จัดทำสื่อและตารางเรียนเป็นภาคภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่นๆ

2.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่

2.4.2.1 พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกิจกรรมคู่อาเซียน

2.4.2.2 มีการสนับสนุนงานวิจัยนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เข้าร่วมกิจกรรมและผ่านมาตรฐานระดับนานาชาติ

2.4.2.3 พัฒนาห้องเรียน The Global Class ซึ่งสามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอน หลากหลายสาขาอาชีพ

2.4.2.4 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน

2.4.2.5 จัดทำตำราเป็นภาษาอังกฤษโดยร่วมมือกับสถานประกอบการและจัดทำตำราภาษาอังกฤษใช้ในการสอน

2.4.2.6 เน้นการใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้า โดยการพัฒนาสื่อตำรา กระบวนการเรียนการสอนเพื่อถ่ายโอนหน่วยกิต และ e-learning

2.5 ด้านการบริหารจัดการและเครือข่ายอาชีวศึกษา ได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังนี้

2.5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

2.5.1.1 สร้างกลไกให้เกิดความร่วมมือสามฝ่ายทั้งด้านอุปสงค์ (Demand) อุปทาน (Supply) และสนับสนุนผ่าน กรอ.อศ. กลุ่มอาชีพ, กรอ.อศ.ภาค และกรอ.อศ.จังหวัด

2.5.1.2 สร้างมาตรการและแรงจูงใจให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นหุ้นส่วนในการจัดการอาชีวศึกษามากขึ้น

2.5.1.3 ปลดล็อกเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคด้านการบริหารจัดการในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ

2.5.1.4 ผลักดันการจ่ายค่าจ้างตามสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการ

2.5.1.5 ใช้พื้นที่จังหวัด/กลุ่มจังหวัด/ภาค เป็นฐานในการจัดการอาชีวศึกษาสร้างความเข้มแข็ง และรองรับการกระจายอำนาจ

2.5.1.6 ปรับโครงสร้างการบริหารราชการ ให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

2.5.1.7 ปรับวิธีการจัดสรรงบประมาณ และกำหนดรายจ่ายต่อหัวที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากร มีระบบอาชีวศึกษา เรียนฟรี ถึงระดับปวส.

2.5.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่

2.5.2.1 ประกาศการเตรียมพร้อมรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นนโยบายของสถานศึกษา

2.5.2.2 จัดตั้งศูนย์อาเซียนอาชีวศึกษา เพื่อรับผิดชอบการเตรียมพร้อมรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.5.2.3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาในประชาคมอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนทุกระดับทุกวิชา

2.5.2.4 การให้ทุนแก่นักศึกษาจากประเทศในประชาคมอาเซียน มาศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาในประเทศไทย ทั้งสถานศึกษาตามแนวชายแดน และในจังหวัดอื่น

2.5.2.5 ประชาสัมพันธ์ English Program สาขาต่างๆ ที่เปิดสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อสร้างทางเลือกให้นักศึกษาจากประเทศอื่นเข้าเรียน

2.5.2.6 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน และการสอนวิชาชีพระยะสั้นในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในต่างประเทศ

2.5.2.7 สนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านให้แน่นแฟ้น เพื่อขยายความร่วมมือลักษณะเดียวกันไปยังประเทศอื่นได้ทั้ง 10 ประเทศ

2.5.2.8 การจัดประชุมวิชาการและแข่งขันทักษะนานาชาติ

2.5.2.9 มีความร่วมมือการฝึกงานกับสถานประกอบการในต่างประเทศ

2.5.2.10 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการวิเคราะห์ปัญหาที่ผ่านมาแล้ว ได้บ่งชี้ว่าปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับประเทศไทยในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีภารกิจสำคัญดังกล่าว ย่อมต้องจะมีการเตรียมความพร้อมอย่างเร่งด่วนภายใน 3 ปี หากไม่เช่นนั้นแล้ว จะทำให้กำลังคนอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นผลผลิตจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เสียโอกาส เสียเปรียบ จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศได้ ซึ่งจากการศึกษาสรุปได้ว่า กำลังคนอาชีวศึกษาที่เหมาะสม และมีความพร้อมที่จะสอดคล้องกับความต้องการกำลังในระดับอาเซียน มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. **ด้านทักษะวิชาชีพ** ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ผ่านการทดสอบตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติได้รับใบรับรองในการสมัครไปทำงานในต่างประเทศได้ผ่านการฝึกงานจากสถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา มีวินัยและผ่านกิจกรรมด้านคุณธรรมและจิตอาสา มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถศึกษาต่อในสถานศึกษาอาชีวศึกษาภายใต้ประชาคมอาเซียนได้ผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์เป็นผู้ประกอบการ

2. **ด้านทักษะภาษาและการสื่อสาร** ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาต้องสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพได้ระดับดีมีความรู้ภาษาต่างประเทศนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ อีก 1- 2 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น ผ่านมาตรฐานภาษาอังกฤษ ตามตำแหน่งงานอาชีพ

3. **ด้านทักษะการวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยี** มีทักษะการคิด วิเคราะห์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการวิจัยและพัฒนา คิดค้นสิ่งใหม่ สามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและสืบค้นองค์ความรู้ใหม่ได้ ตลอดจนการพัฒนาอาชีพการแก้ปัญหา

4. **ด้านทักษะชีวิตหรือความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม** ความสามารถในการปรับตัว การยอมรับ การเรียนรู้สิ่งใหม่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน กฎหมายต่างๆ และเข้าใจการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศในอาเซียน

จากการประชุมระดมความคิดเห็นผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อศึกษาวิเคราะห์แล้วสังเคราะห์สรุปผล แต่ในการที่จะนำแนวทางดังกล่าวมาดำเนินการ ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์โดยพิจารณาหลักหลายประการได้แก่ ความสอดคล้องกับนโยบาย ทรัพยากรที่ต้องใช้ ระยะเวลา ดำเนินการ กระบวนการทำงาน ผลผลิตและผลลัพธ์ที่ได้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

1. ด้านนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา การบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีแนวทางในการปรับบทบาทการบริหารจัดการ โดยจำแนกเป็นระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เรียงตามลำดับความสำคัญของแต่ละระดับได้ดังต่อไปนี้

1.1 ระดับนโยบาย

1.1.1 ปรับระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ในระดับมาตรฐานอาเซียนและสากล

1.1.2 กำหนดแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน ร่วมกับสถานประกอบการ

1.1.3 เร่งรัดการผลิตกำลังคนสาขาขาดแคลน รวมทั้งอาชีพที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ

1.1.4 พัฒนาความพร้อมของสถานศึกษาเฉพาะทาง เพื่อเป็นศูนย์กลางการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับเทคโนโลยีในภูมิภาคอาเซียน

1.1.5 สร้างเส้นทางอาชีพผู้สำเร็จการศึกษาจากสมรรถนะ ประสบการณ์ กับความตำแหน่งงานที่สูงขึ้น

1.2 ระดับปฏิบัติการ

1.2.1 การสร้างความตระหนักและจิตสำนึกของนักเรียนนักศึกษาสู่การเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน

1.2.2 สอนและอบรมภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเพิ่มทักษะระหว่างเรียน ฝึกงาน และเตรียมความพร้อมที่จะจบการศึกษาและทำงานในสถานประกอบการ

1.2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เทคโนโลยีติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษกับนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในประเทศอาเซียน

1.2.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและจัดให้มีการร่วมกิจกรรมระหว่างนักศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละประเทศ เช่น การแข่งขันทักษะวิชาชีพ การเข้าค่ายเยาวชน เป็นต้น

1.2.5 ส่งเสริมนักศึกษาแลกเปลี่ยน (Exchange Student) ระหว่างประเทศกับสถานศึกษาในประเทศอาเซียน

1.2.6 จัดโครงการ Work and Travel เพื่อให้ นักศึกษาฝึกงานและหารายได้ระหว่างฝึกงาน ในสถานประกอบการของประเทศอาเซียนในช่วงปิดภาคเรียน

2. ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษา การบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีแนวทางในการปรับบทบาทการบริหารจัดการ โดยจำแนกเป็นระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เรียงตามลำดับความสำคัญของแต่ละระดับได้ดังต่อไปนี้

2.1 ระดับนโยบาย

2.1.1 ปรับระบบการบริหารจัดการครูและบุคลากรอาชีวศึกษา มีระบบการเลื่อนไหล และผู้เชี่ยวชาญอาชีพในสถานประกอบการ

2.1.2 พัฒนาศักยภาพของครูอาชีวศึกษาให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ เพื่อสอนในหลักสูตรอาชีวศึกษา

2.1.3 สร้างแรงจูงใจของผู้บริหาร และครูในการร่วมมือจัดอาชีวศึกษากับภาคเอกชน

2.1.4 แยกระบบการบริหารงานบุคคลอาชีวศึกษา ออกเป็นกฎหมายการบริหารบุคคลโดยเฉพาะ

2.1.5 พัฒนาและปรับวิธีการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้สอบและครูฝึกในสถานประกอบการ

2.2 ระดับปฏิบัติการ

2.2.1 การสร้างความตระหนักและจิตสำนึกของครูและบุคลากรในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

2.2.2 อบรมภาษาอังกฤษให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับอย่างต่อเนื่องในด้านการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารและการใช้ภาษาอังกฤษในงานอาชีพ

2.2.3 อบรมครูแผนกวิชาชีพให้เรียนภาษาอังกฤษเฉพาะทางเพื่อเตรียมสอนวิชาชีพ โดยใช้ภาษาอังกฤษเรื่องเร่งด่วน คือ เตรียมความพร้อมให้กับครูแผนกวิชาบัญชี แผนก

วิชาคอมพิวเตอร์กิจ และแผนกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว ในการสอนหลักสูตร
Mini Program

2.2.4 จัดศึกษาคุณงานด้านอาชีพในสถานประกอบการในประเทศอาเซียน

2.2.5 ส่งเสริมให้ครูนำเสนอผลงานวิชาการในประเทศอาเซียน

2.2.6 แลกเปลี่ยนครูและบุคลากรทางการศึกษาระหว่างสถานศึกษาของประเทศ
อาเซียน

2.2.7 จัดให้มีครูต่างชาติมาสอนประจำทั้งรายวิชาภาษาอังกฤษและรายวิชา

3. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอาชีวศึกษา การบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย
เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
มีแนวทางในการปรับบทบาทการบริหารจัดการ โดยจำแนกเป็นระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ
เรียงตามลำดับความสำคัญของแต่ละระดับได้ดังต่อไปนี้

3.1 ระดับนโยบาย

3.1.1 ปรับหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และประเมินทักษะ
ตามสภาพจริง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ และคุณวุฒิวิชาชีพ

3.1.2 ยกระดับมาตรฐานและขยายการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี

3.1.3 ขยายโอกาสพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ โดยการ
ฝึกอบรมและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

3.1.4 จัดอาชีวศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับภาคประชาสังคมและชุมชน

3.1.5 ยกระดับทักษะอาชีวศึกษาทุกกลุ่มอาชีพ เพิ่มวัยแรงงานและผู้สูงอายุ
และอาชีวะในโรงเรียนมัธยม (Lanier High school Vocational)

3.1.6 ปรับรูปแบบ วิธีการจัดอาชีวศึกษา ทั้งในระบบ และนอกระบบให้
สามารถจัดอาชีวศึกษา เพื่อคนวัยทำงานได้มีโอกาสพัฒนาความก้าวหน้าต่อขออาชีพ (Up-grade
skill) ปรับเปลี่ยนอาชีพ (Re-Skill) ในระบบเปิด (Open enter)

3.2 ระดับปฏิบัติการ

3.2.1 บูรณาการเนื้อหาทุกรายวิชา ให้สอดคล้องกับเนื้อหาความร่วมมือของ
ประชาคมอาเซียน ทั้ง 3 เสาหลัก

3.2.2 จัดทำรายวิชาอาเซียนศึกษา โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประเทศในกลุ่ม
อาเซียน เป็นรายวิชาเรียนในหมวดวิชาพื้นฐาน

3.2.3 พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในประเทศ
อาเซียน เช่น อินโดนีเซีย (MOU แล้ว)

3.2.4 เพิ่มการเปิดสอนหลักสูตร Mini Program ในสาขาวิชาอื่นเพิ่มเติม เช่น สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ

3.2.5 ปรับหลักสูตร Mini Program ที่เปิดสอนอยู่แล้วและมีความพร้อม ซึ่งได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว และสาขาวิชาภาษาต่างประเทศเพื่อธุรกิจ เป็นหลักสูตร English Program

3.2.6 ปรับวิธีการเรียนการสอนให้เน้นการพูดสื่อสารและนำเสนอ ครูเป็นเพียงผู้แนะนำ และการนำเสนองานของนักศึกษา ควรเน้นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และวิจารณ์อย่างมีเหตุผล

4. ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษา การบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีแนวทางใน การปรับบทบาทการบริหารจัดการ โดยจำแนกเป็นระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการเรียงตามลำดับความสำคัญของแต่ละระดับได้ดังต่อไปนี้

4.1 ระดับนโยบาย

4.1.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการคิดด้วย วิจัยและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ เพื่อเข้าไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยี

4.1.2 พัฒนาระบบการอาชีวศึกษาสู่ระบบ Digital เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่

4.1.3 ส่งเสริมการฝึกอาชีพในสถานประกอบการเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่

4.1.4 จัดทำสื่อและตารางเรียนเป็นภาคภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ
อื่นๆ

4.2 ระดับปฏิบัติการ

4.2.1 จัดทำตำราเป็นภาษาอังกฤษ โดยร่วมมือกับสถานประกอบการและจัดทำตำราภาษาอังกฤษใช้ในการสอน

4.2.2 พัฒนาห้องเรียน The Global Class ซึ่งสามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอน หลากหลายสาขาอาชีพ

4.2.3 ปรับปรุงระบบเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีร่วมกับสถานศึกษาอื่นใน ประเทศอาเซียน เช่น บทเรียนทางไกล E-learning

4.2.4 พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกิจกรรมสู่อาเซียน

4.2.5 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของประเทศในกลุ่มอาเซียน

4.2.6 มีการสนับสนุนงานวิจัยนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เข้าร่วมกิจกรรมและผ่านมาตรฐานระดับนานาชาติ

5. ด้านการบริหารจัดการและเครือข่ายอาชีวศึกษา การบริหารจัดการอาชีวศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีแนวทางในการปรับบทบาทการบริหารจัดการ โดยจำแนกเป็นระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เรียงตามลำดับความสำคัญของแต่ละระดับได้ดังต่อไปนี้

5.1 ระดับนโยบาย

5.1.1 สร้างกลไกให้เกิดความร่วมมือสามฝ่ายทั้งด้านอุปสงค์ (Demand) อุปทาน (Supply) และสนับสนุนผ่าน กรอ.อศ. กลุ่มอาชีพ, กรอ.อศ.ภาค และกรอ.อศ.จังหวัด

5.1.2 สร้างมาตรการและแรงจูงใจให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นหุ้นส่วนในการจัดการอาชีวศึกษามากขึ้น

5.1.3 ปลดล็อกเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคด้านการบริหารจัดการในกึ่งจัดการอาชีวศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ

5.1.4 ผลักดันการจ่ายค่าจ้างตามสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการ

5.1.5 ใช้พื้นที่จังหวัด/กลุ่มจังหวัด/ภาค เป็นฐานในการจัดการอาชีวศึกษา สร้างความเข้มแข็ง และรองรับการกระจายอำนาจ

5.1.6 ปรับโครงสร้างการบริหารราชการ ให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ปรับวิธีการจัดสรรงบประมาณ และกำหนดรายจ่ายต่อหัวที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากร มีระบบอาชีวศึกษา เรียนฟรี ถึงระดับ

5.2 ระดับปฏิบัติการ

5.2.1 ประกาศการเตรียมพร้อมรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นนโยบาย

5.2.2 จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเพื่อรับผิดชอบการเตรียมพร้อมรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

5.2.3 ประชาสัมพันธ์ English Program สาขาต่างๆ ที่เปิดสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อสร้างทางเลือกให้นักศึกษาจากประเทศอื่นเข้าเรียน

5.2.4 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ และหลักสูตร Mini Program

5.2.5 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาในประชาคมอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยน ความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนทุกระดับทุกวิชา

5.2.6 สร้างเครือข่ายระหว่างวิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา กับสถานประกอบการในประเทศไทย ที่เปิดสาขาในประเทศอาเซียน เช่น AIS, CP, ฯลฯ เพื่อให้นักศึกษาที่ได้มีประสบการณ์ตรงในการฝึกงานและพร้อมที่จะทำงานในประเทศอาเซียน

5.2.7 ร่วมมือกับสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในประเทศอาเซียน ในการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ร่วมศึกษาวัฒนธรรม และการเรียนการสอนเป็นเวลา 1 เดือน

5.2.8 การให้ทุนแก่นักศึกษาจากประเทศในประชาคมอาเซียน มาศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาในประเทศไทย ทั้งสถานศึกษาตามแนวชายแดน และในกรุงเทพฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและติดตามผล

การนำนโยบายข้อเสนอการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากร รวมถึงการพัฒนาองค์กร ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้หลักแนวทางการขับเคลื่อน โครงการ ERIC – SAP ซึ่ง ดร. รัฐ ธนาดิเรก ได้พัฒนาจากแนวทาง Social Fabric Matrix : SFM ของ F. Gregory Hayden

1.1 การให้การศึกษา (Education)

1.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีการประชุมอบรมชี้แจงสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับการดำเนินงานแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนสู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครูผู้เกี่ยวข้อง

1.1.2 หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายอื่น ๆ ควรจัดทำโครงการผู้นำเยาวชนในเชิงวิชาการ ให้ผู้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และความรู้

1.2 การกำหนดมาตรฐานและข้อกำหนด (Regulation)

1.2.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด ในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีคณะทำงานและคณะกรรมการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ ระดับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ออกกฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่เชื่อมต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา เช่น กรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ, ระเบียบการจัดการศึกษา เป็นต้น

1.2.2 หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายอื่น ๆ ควรร่วมกันกำหนดมาตรฐาน คุณวุฒิวิชาชีพ รวมทั้งร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ กำลังคนอาชีวศึกษา

1.3 การสร้างแรงจูงใจ (Incentive)

1.3.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สนับสนุนให้ครูและบุคลากร ตลอดจนนักเรียนนักศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันกิจกรรมทุกระดับ ทั้งในและต่างประเทศ และให้รางวัลสำหรับผู้มีผลงานดีเด่น

1.3.2 หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายอื่น ๆ ควรบูรณาการขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกัน

1.4 การประสานงานและการสื่อสาร (Coordination & Communication)

1.4.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการ จัดตั้งองค์กรการดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม, ชมรม เป็นต้น ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การประกวดแข่งขัน, การแลกเปลี่ยน นักเรียน, บุคลากร

1.4.2 หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายอื่น ๆ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ เยาวชนแบ่งปันความคิด และเป้าหมายร่วมกัน สร้างเครือข่ายสื่อสารด้วยเทคโนโลยี ภายใต้วาม เข้าใจร่วมกันขององค์กรภาครัฐและเอกชน

1.5 การให้บริการ (Service)

1.5.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรอื่น ๆ ในการดำเนินงานอย่างเพียงพอและเหมาะสมแก่สถานศึกษา

1.5.2 หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรมี Web site และ Call Center ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับอาเซียน

1.6 การให้ความร่วมมือและให้คำแนะนำ (Assistance & Advice)

1.6.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดระบบการนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ดำเนินสู่เป้าหมาย

1.6.2 หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายอื่น ๆ ควรมีชมรม/สมาคมที่เข้มแข็ง เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือสถานศึกษา ประชาชนในการจัดทำกิจกรรม

1.7 การมีส่วนร่วม และการประชาสัมพันธ์ (Participation & Promotion)

1.7.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการประชาสัมพันธ์อย่าง หลากหลายรูปแบบ และมีการบริหารจัดการทุกอย่างโดยเน้นการมีส่วนร่วม

1.7.2 หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายอื่น ๆ ควรมี Web site เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างเยาวชนอาเซียน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธอันดี และเครือข่ายอาเซียนอาเซียน, มีการจัดตั้งชมรมวัฒนธรรมอาเซียน เพื่อเผยแพร่กิจกรรมและวัฒนธรรมที่หลากหลายของภูมิภาค

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2.1 การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร

สำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่จะขับเคลื่อน และผลักดันให้แนวทางการบริหารจัดการ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียนให้ประสบความสำเร็จได้ ผู้บริหารหรือผู้นาองค์กร ควรมีคุณลักษณะดังนี้

2.1.1 การบริหารงานเชิงรุก (Proactiveness) ผู้บริหาร จะต้องเล็งเห็นถึงปัญหาและโอกาสที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งการลงมือกับการจัดการแก้ปัญหาการบริหารจัดการหรือใช้โอกาสที่เกิดขึ้นให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องของ 2 มิติ คือ มิติที่เกี่ยวกับปัญหา (Problem) วิกฤต หรือ ภัยคุกคาม (Threat) และมิติที่เกี่ยวกับโอกาส (Opportunity) ซึ่งในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา รองรับประชาคมอาเซียน มีทั้งปัญหาหรือความท้าทาย และโอกาสที่ได้กล่าวมาแล้ว ในด้านของปัญหา คือ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วหรือเป็นการกระทำที่ป้องกันมิให้เกิดปัญหาในอนาคตได้ล่วงหน้า ส่วนในด้านของโอกาส คือ การใช้ประโยชน์จากโอกาสหรือการเล็งเห็นโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.1.2 การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้นายุคใหม่ (Change Management) การบริหารจัดการอาชีวศึกษาในโลกที่ไร้พรมแดนที่มีความเปลี่ยนแปลงและเข้าถึงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการแข่งขันที่รุนแรง ผู้บริหารอาชีวศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ ตามให้ทัน และปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยการเปิดใจยอมรับความเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอก มีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาสากล ศึกษากฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่สังคมกำหนด ปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันต่อสภาพการณ์ผ่านกระบวนการสั่งการที่รวดเร็ว การสร้างการมีส่วนร่วมและมุมมองใหม่ให้กับผู้ร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชา ให้ความสำคัญกับระบบธรรมาภิบาล และการตอบแทนสังคมในรูปแบบต่าง ๆ

2.1.3 นักบริหารการอาชีวศึกษามีอาชีพ ผู้บริหารการอาชีวศึกษาต้องแสดงถึงพฤติกรรมที่สามารถบริหารงาน ให้บรรลุเป้าหมายและได้ผลสัมฤทธิ์ของงานที่สอดคล้อง ได้ผลงานที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถบริหารองค์กรที่มีประสิทธิภาพด้วยภาวะผู้นำที่ดี มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการ

บริหารจัดการอาชีวศึกษา ได้แก่ มีการสร้างความเชื่อมโยงแบบพันธมิตรกับเครือข่ายอาชีวศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย (Organizational Alliance) มีการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Leading Organization Though Transformational Change) ในการบริหารจัดการ มีการศึกษาสิ่งแวดลอมที่เป็นทรัพยากรและเครื่องมือในการทำงาน (Resources and Tools) เพื่อระดมสรรพกำลังทุกภาคส่วน มีการศึกษาสมรรถนะขององค์กร (Organizational Competencies) เพื่อแก้ไขจุดอ่อนและพัฒนาจุดแข็ง และการสร้างแรงจูงใจ (Employee Motivation Performance) ครู บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการเพื่อผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา รองรับประชาคมอาเซียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุดให้ได้

2.1.4 การบริหารงานเชิงกลยุทธ์ (Strategy Management) ในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุดให้ได้ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นส่วนราชการ ที่รับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนั้นการบริหารจัดการอาชีวศึกษา จึงควรใช้หลักการบริหารงานราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนได้แก่ **ขั้นกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation)** เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย และแผนที่ยุทธศาสตร์ **ขั้นนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation)** เป็นการกำหนดกิจกรรมและสู่การปฏิบัติซึ่งจะมีการจัดกระบวนการ ปรับโครงสร้าง จัดคนทำงาน และมีการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยี และ**ขั้นติดตามและประเมินผล (Strategy Control)** เป็นการกำกับติดตามประเมินผลและรายงานผล พร้อมทั้งการทบทวนสถานการณ์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ใหม่

กล่าวโดยสรุปแล้ว แนวทางการบริหารการอาชีวศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนก้าว รองรับประชาคมอาเซียน ในการที่จะขับเคลื่อนแนวทางการบริหารจัดการดังกล่าวให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ตามภารกิจเดิมของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เป็นอยู่ คือ ตอบสนองความต้องการตลาดแรงงานท้องถิ่น และภูมิภาคของประเทศ แต่เมื่อเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเปลี่ยนไป และขยายขึ้นเป็นตลาดแรงงานระดับอาเซียน การขับเคลื่อนแนวทางการบริหารจัดการ จึงต้องอาศัยผู้บริหารที่ต้องรู้ทั้งศาสตร์และมีศิลปะในการบริหาร คือ เป็นทั้งนักการศึกษา และนักบริหาร พร้อม ๆ กัน จะต้องรอบรู้และมีสมรรถนะการบริหาร ในด้านการทำงานเชิงรุกที่เข้าถึงปัญหาและโอกาสของการทำงานที่ต้องเร่งรัด ตามวาระแห่งชาติที่รัฐบาลกำหนด ต้องมีทักษะในการบริหารการเปลี่ยนแปลง อาศัยการเรียนรู้ปรับตัว และตามให้ทันกับสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

นอกจากนี้การขับเคลื่อนคงไม่สามารถบรรลุผลได้ หากขาดการวางแผนและยุทธศาสตร์ที่ดี จึงต้องใช้ระบบบริหารยุทธศาสตร์ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์มาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน โดยบูรณาการกับหน่วยงาน บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลสำเร็จรอบด้าน เพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุด และโดยที่ภารกิจของอาเซียนมีความเกี่ยวข้องกับบริหารภายในประเทศ นักเรียน นักศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา พนักงาน ตลอดจนประชาชนไทยทุกคนจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ ให้มีความพร้อม และมีส่วนร่วมในการสร้างประชาคมอาเซียนด้วย

2.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)

ในการที่จะบริหารจัดการการอาชีวศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่รองรับประชาคมอาเซียน ให้บรรลุผลตามเป้าหมายนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและสิ่งที่จะต้องนำมาสนับสนุนในการดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ด้านนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ผู้เรียนและผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนวิชาชีพในสาขาที่เลือกเรียน มีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษ และพื้นฐานด้านเทคโนโลยีในระดับปานกลางขึ้นไป และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาติอื่น

2.2.2 ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษา จะต้องมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่จะต้องพัฒนาตนเอง ทั้งการศึกษาค้นคว้านวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ และการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ และจะต้องมีอัตราส่วนที่เพียงพอต่อนักเรียนนักศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด มีจำนวนครูผู้สอนวิชาด้านเทคโนโลยี และสอนวิชาภาษาต่างประเทศที่เพียงพอ

2.2.3 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอาชีวศึกษา การจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนจะต้องเอื้อต่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ทั้งเนื้อหารายวิชา และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้สถานศึกษามีอำนาจในการดำเนินการได้ภายใต้โครงสร้างและมาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด

2.2.4 ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษา ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และสถานศึกษาสามารถจัดหาสื่อเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีได้อย่างเพียงพอ และมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

2.2.5 ด้านการบริหารจัดการและเครือข่ายอาชีวศึกษา ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความเป็นเจ้าของในการบริหารงานเชิงรุก การบริหารการเปลี่ยนแปลง และเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ หน่วยงานต้นสังกัดต้องออกระเบียบกฎหมายที่เอื้อต่อการเก็บค่าใช้จ่ายใน

การศึกษาเพิ่มเติม และมีกฎหมายที่มุ่งใจสถานประกอบการและภาคเอกชนในการสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษา มีการเชื่อมโยงและบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือของทรัพยากรทุกภาคส่วน ทั้งในและต่างประเทศ และมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นวาระแห่งชาติ มีการบริหารจัดการและงบประมาณที่เกื้อหนุนพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในแต่ละหน่วยงาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีภารกิจในการจัดและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาทั่วสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ด้วยเวลาอันจำกัดจึงเป็นเพียงภาพรวมของการบริหารจัดการตามกรอบการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม 5 ด้านเท่านั้น ดังนั้น ภายหลังจากเกิดประชาคมอาเซียนที่สมบูรณ์หลังจากปี 2558 แล้ว ภารกิจในกรอบงานของอาเซียนอาจทวีมากขึ้นหรือเปลี่ยนไป แนวทางการบริหารจัดการนี้อาจไม่ใช่รูปแบบที่จะตอบสนองความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ ประเด็นที่จะต้องศึกษาต่อไป ควรเป็นเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

3.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแต่ละด้านตามกรอบการบริหารสถานศึกษาในเชิงลึก ได้แก่ ด้านนักเรียนนักศึกษา ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษา ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษา และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายอาชีวศึกษา เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเฉพาะด้านในการบริหารจัดการสถานศึกษาผลิตและพัฒนากำลังคนสู่ประชาคมอาเซียน

3.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานกำลังคนอาชีวศึกษาของอาเซียน เป็นการเฉพาะด้าน ซึ่งได้แก่ การพัฒนาทักษะวิชาชีพ, ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร, ทักษะด้านวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยี และด้านทักษะชีวิต

3.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาทั่วสู่ประชาคมอาเซียน กับสถานศึกษาในประเทศสมาชิกของอาเซียนอื่น เพื่อกำหนดตำแหน่ง (Positioning) ของประเทศไทย

3.4 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานกำลังคนอาชีวศึกษาของอาเซียน

บรรณานุกรม

หนังสือ

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ (2545 – 2549). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2545.
- บรรเลง ศรีนิล. รายงานการวิจัยเส้นทางการศึกษาอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด การพิมพ์, 2548.
- ปราชญา กล้าผจญ. ผู้ทางสู่ความสำเร็จของนักบริหาร. กรุงเทพฯ : บริษัท เพลโต้ การพิมพ์ (1998) จำกัด, 2543.

หนังสือพิมพ์

- ลีมา สีมานันท์. “เตรียมราชการไทยให้พร้อมเข้าประชาคมอาเซียน”, หนังสือพิมพ์มติชน ประจำวันที่ 11 มกราคม 2554 : 9.

กฎหมาย

- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 43 ก, 5 มีนาคม 2551, 1 – 25.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. “การบริหารจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพสู่ประชาคมอาเซียน”. 2556.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554)”. เอกสารอัดสำเนา. 2550.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “การเสวนาทางวิชาการบนย่างก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 2015: ปัญหา อุปสรรค และโอกาส”. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ . 2554.
- เจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กรม. “การเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. 2554.

ปลัดกระทรวงแรงงาน, สำนักงาน. “สถานการณ์แรงงานในต่างประเทศประจำปี 2551 – 2552”.
2551.

ระหว่างประเทศเพื่อการค้า และการพัฒนา, สถาบัน. พลเมืองอาเซียน อาชีวะอาเซียน”.
เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ. 2554.

ภาคผนวก

ผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับสูงและผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการปรับ บทบาทการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนา กำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน

1. ดร.สมเกียรติ	อ่อนวิมล	อดีตสมาชิกวุฒิสภา
2. ดร.อกนิษฐ์	คลังแสง	รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. นายถาวร	ชลัยเชิฐ	กรรมการอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรเอกชน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
4. นายอรรถการ	ตฤณารังสี	กรรมการอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรเอกชน สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
5. นางศิริพรรณ	ชุนนุม	กรรมการอาชีวศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการ พัฒนาการอาชีวศึกษา และด้านศิลปหัตถกรรม
6. นางศรีวิการ์	เมฆธวัชชัยกุล	กรรมการอาชีวศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เศรษฐกิจและการพัฒนากำลังคนและด้านคหกรรม
7. นายพันธุ์ศักดิ์	โรจนากาศ	นายกสภาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 4
8. นางสาวดุริยา	อมตวิวัฒน์	ผู้อำนวยการสำนักวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
9. นายไพฑูรย์	อนันตสุคนธ์	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
10. นางพุทธชาด	ศุภลักษณ์	ผู้อำนวยการศูนย์อาชีวศึกษาระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

**ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทาง
การปรับบทบาทการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาไทย
เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน**

1. ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีผลกระทบต่อกำลังคนอาชีวศึกษาอย่างไรบ้าง
2. กำลังคนอาชีวศึกษา หรือผู้สำเร็จการศึกษา ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไรบ้าง ทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ หรือคุณลักษณะอื่นๆ ในการก้าวสู่ตลาดแรงงานอาเซียน
3. มุมมองของท่านต่อนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา และผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน เป็นอย่างไร มีความพร้อมในการรองรับประชาคมอาเซียนเพียงใด มีจุดเด่น จุดด้อยอะไรบ้าง
4. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาของไทย ในการผลิตและพัฒนา กำลังคนเพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับประชาคมอาเซียน มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง
5. ในการพัฒนานักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม รองรับประชาคมอาเซียนดังกล่าวควรดำเนินการอย่างไร มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมเฉพาะ ใดบ้าง
6. ครูและบุคลากรของสถานศึกษามีส่วนในการขับเคลื่อนหรือไม่ ควรมีการเตรียมความพร้อมอย่างไร
7. หลักสูตรและการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในปัจจุบัน มีความพร้อมหรือยัง ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาอย่างไรบ้าง
8. ด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันของสถานศึกษาควรมีการพัฒนาอย่างไรบ้าง
9. ควรมีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน สถานประกอบการ และสถานศึกษาทั้งใน และต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาอย่างไรบ้าง
10. มีข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยภาพรวมในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อ เตรียมความพร้อมรองรับประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผนวก ข

ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้เสียในการประชุมกลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน

1. นายสุนทร	พลรงค์	ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2
2. นางสาวชมพูนุช	บังบังสร	ผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
3. นายมณูญ	แก้วแสนเมือง	ผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2
4. นางสาวอินดา	แดงอ่อน	ผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษา ภาคกลาง 4
5. ดร. จูรี	ทัพวงษ์	ข้าราชการบำนาญ
อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี
6. ดร.รุจิรา	แก้ววาทะนงค์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา
7. ดร.อนันท์	งามสะอาด	ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัย
เทคนิคกาญจนาภิเษก สมุทรปราการ
8. ดร.ธนกร	ไชยกูล	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี
9. ดร.ชัยฤทธิ์	แสงสว่าง	ผู้อำนวยการวิทยาลัยบริหารธุรกิจ
และการท่องเที่ยวกรุงเทพ
10. ดร.กฤษนันท์	ภู่วัสด์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยพัฒนวิชาการบึงพระพิบูลย์ โลก
11. ดร.ประพนธ์	จุลวิเทศ	ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา

ประเด็นการประชุมกลุ่ม (Focus Group)
เกี่ยวกับแนวทางการปรับบทบาทการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาไทยเพื่อผลิต
และพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน

1. การวิเคราะห์ SWOT สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในประเด็นการเตรียมความพร้อมในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับประชาคมอาเซียน
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ตลาดแรงงานอาเซียน โดยจำแนกตามแนวคิดองค์ประกอบของสมรรถนะวิชาชีพ 4 ประการ ได้แก่
 - 2.1 ด้านทักษะวิชาชีพ
 - 2.2 ด้านทักษะภาษาและการสื่อสาร
 - 2.3 ด้านทักษะการวิจัย พัฒนาและเทคโนโลยี
 - 2.4 ด้านทักษะชีวิต
3. แนวทางการบริหารจัดการการอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน โดยจำแนกเป็นด้านตามกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการ 5 ด้าน ได้แก่
 - 3.1 ด้านนักเรียนนักศึกษา
 - 3.2 ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
 - 3.3 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน
 - 3.4 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี
 - 3.5 ด้านบริหารจัดการและเครือข่ายอาชีวศึกษา
 - 3.6 ข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อน การพัฒนาภาวะผู้นำหรือปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการการอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับประชาคมอาเซียน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายบุญส่ง จำปาโพธิ์
วัน เดือน ปีเกิด	26 มิถุนายน 2502
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา Doctor of Philosophy, Education Administration
ประวัติการทำงาน	ผู้อำนวยการวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา
โดยย่อ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา ผู้อำนวยการวิทยาลัยพณิชยการเซตุน ผู้อำนวยการศูนย์ประสานสถาบันการอาชีวศึกษา ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ